

Herstelplan Zevenaar: *Sociaaleconomische injectie*

September 2020

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Algemeen	
Inleiding	4
Doel en aanpak	4
Randvoorwaarden	5
Leeswijzer	6
Herstel- en stimuleringsmaatregelen	
0. Bestuur en ondersteuning	7
1. Veiligheid	10
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	11
3. Economie	12
4. Onderwijs	16
5. Sport, cultuur en recreatie (vrijtijdseconomie).....	18
6. Sociaal domein	25
7. Volksgezondheid en duurzaamheid	33
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	35
Risicoparagraaf	36
Financiële effecten herstel- en stimuleringsmaatregelen	39
 Bijlagen:	
1. Overzicht financiële regelingen en ander ondersteuning vanuit rijk en provincie	44

Voorwoord

In korte tijd is de wereld in de greep geraakt van COVID-19. De noodzakelijke maatregelen om de uitbraak van het virus zoveel als mogelijk gecontroleerd te houden, hebben een ingrijpende invloed op het openbare leven en dus op samenleving en economie. Binnen verschillende structuren op arbeidsmarkt, economie en samenleving is behoefte aan een gecoördineerde aanpak om het herstel van de coronaperiode zo goed mogelijk te stimuleren.

Voor u ligt het herstelplan van de gemeente Zevenaar. De afgelopen periode zijn onze inspanningen vooral gericht geweest op het zo goed mogelijk bieden van ondersteuning aan de verschillende sectoren die direct gevolgen ondervonden. In dit herstelplan richten we ons op het in beeld brengen van deze effecten van COVID-19 op de gemeente Zevenaar en welke maatregelen we kunnen treffen om het herstel van de lokale en regionale economie, het sociaal-maatschappelijk en culturele leven te stimuleren.

Relatie met de kaderbrief

De kaderbrief geeft een beleidsmatige en financiële doorkijk naar de Meerjarenbegroting 2021-2024. In de kaderbrief is zo goed mogelijk in beeld gebracht wat de gevolgen zijn van de coronacrisis. De kaderbrief bevat geen concrete voorstellen voor herstel van die gevolgen. Daarvoor dient voorliggend herstelplan. In de kaderbrief zijn naast risico's op sommige taakvelden ook kansen onderkend. De uitwerking hiervan wordt in dit plan opgenomen, waarin we deze kansen en risico's verder verkennen en zo mogelijk in herstelmaatregelen uitwerken en voorzien van een financiële toelichting.

Dit herstelplan willen wij in het najaar, tegelijk met de Meerjarenbegroting 2021-2024, aan de gemeenteraad presenteren.

Samengevat ziet dit herstelplan op:

1. het in beeld brengen van de effecten van COVID-19 op de gemeente Zevenaar;
2. het in beeld brengen van de mogelijkheden voor stimulerings- en ondersteuningsmaatregelen.

Vanuit de rPlanning/verdere procedure

Het behandelingschema ziet er als volgt uit:

- Raadsinformatievond: 30 september 2020
- Commissie Samenleving: 13 oktober 2020
- Commissie Ruimte: 14 oktober 2020
- Commissie Middelen: 15 oktober 2020
- Raadsvergadering: 4 november 2020

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Danielle Jansen
waarnemend secretaris

Lucien van Riswijk
burgemeester

Inleiding

De COVID-19 uitbraak en daaruit voortkomende richtlijnen hebben grote impact op de economie en het maatschappelijk leven. De eerste piek is voorbij en de maatregelen zijn langzaam versoepeld. Desalniettemin was en blijft de impact op het economisch en sociaal-maatschappelijk leven groot en kan een nieuwe piek zeker niet uitgesloten worden.

We hebben te maken gehad met het acuut stilvallen van economische activiteiten in vele sectoren. Een aantal sectoren, zoals horeca, recreatie en non-food detailhandel werd direct geraakt door (nagenoeg) volledige vraaguitval. Vele andere sectoren hebben te maken gehad met lagere productiviteit door verminderde personele inzetbaarheid en vermindering van de vraag als afgeleide van de coronacrisis. Als de ene ondernemer de andere niet meer kan betalen, ontstaat een domino-effect.

De overheid biedt een hulppakket en ieder bedrijf neemt zijn maatregelen. Maatregelen richten zich op uitstel van betalingsverplichtingen, extra kredietmogelijkheden, inkomensondersteuning en loonkostenondersteuning. Hoe goed het maatregelenpakket ook is, er zal schade zijn en bedrijven hebben tijd nodig om te overleven en te herstellen. Op korte termijn is het vooral een liquiditeitsprobleem. Op langere termijn zijn er effecten in de vorm van faillissementen, werkloosheid, verminderd consumentenvertrouwen, uitstel van investeringen, renteontwikkeling en kredietverstrekking. Er zijn ook positieve effecten ontstaan: meer waardering voor de lokale ondernemer, meer binnenlands toerisme en meer waardering voor rust en ruimte, herijking van toelevering- en productieketens, innovatie en arbeidsproductiviteit.

Voor de ondernemer betekent het in ieder geval verlies nemen en het de komende jaren weer terugverdienen, met risico op uitstel van investeringen. Voor de burger betekent het een enorme beperking van bewegingsvrijheid, risico op verlies van werk en andere onzekerheden.

De overheidsmaatregelen tegen verspreiding van het coronavirus hebben een enorme impact op de arbeidsmarkt. De gevolgen daarvan zullen ook in de gemeentelijke uitvoering van de Participatiewet en schuldhulpverlening merkbaar zijn. Op de middellange termijn zal de werkloosheid verder toenemen en daarmee ook het bijstandsvolume.

Ook het voor Zevenaar zo kenmerkende sport- en verenigingsleven wordt hard geraakt door het virus en de beperkingen die als gevolg van de landelijke maatregelen zijn opgelegd. Vaak gezegd, maar deze verenigingen en stichtingen met al hun vrijwilligers zijn echt het cement van onze samenleving. Wij willen deze verenigingen en stichtingen zo goed mogelijk ondersteuning bieden tijdens deze crisis.

Doel en aanpak

We gaan bij de maatregelen actief op zoek naar cofinanciering, onder andere via de ondersteuningsoperaties van Rijk en provincie. We zien dit herstelplan als een dynamisch document, dat al naar gelang de ontwikkeling van duur en diepte van de crisis aangepast of aangevuld kan worden.

Bij de totstandkoming van het herstelplan zijn verschillende partijen geconsulteerd: LTO, Hiswa Recron, TVAN, Koninklijke Horeca Nederland, Ondernemend Zevenaar, MKB Zevenaar, Lindus, diverse ondernemers, Rabobank, Caleidoz en de RSD. Ook heeft afstemming plaatsgevonden met de Provincie (zowel ambtelijk als met de betrokken gedeputeerden) over Kunstwerk!, het Liemers

museum, duurzaamheid en mobiliteit en in diverse regionale portefeuillehoudersoverleggen (economie de Liemers, RSD de Liemers, regio Arnhem Nijmegen EZ), met Bureau Brussel en het WerkgeversServicepunt Midden-Gelderland. Eveneens zijn de wijk- en dorpsraden betrokken. Ideeën die in deze overleggen naar voren zijn gekomen, zijn verwerkt in dit herstelplan. In september wordt de gemeenteraad van Zevenaar geïnformeerd en geconsulteerd over de maatregelen. Opmerkingen vanuit de raad zullen worden meegenomen in de laatste versie die aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

Op welke activiteiten zien wij zoal de mogelijkheden:

- Gemeentelijke belastingen
- Projecten en investeringen
- Vrijtijdseconomie
- Sport, cultuur en verenigingsleven
- Sociaal Domein
- Arbeidsmarkt
- Duurzaamheid

Randvoorwaarden

- Het herstelplan wordt ingericht met inachtneming van de taakvelden van de gemeentelijke begroting, zodat een goede aansluiting van financiële gegevens in de P&C documenten geborgd is.
- We gaan uit van de prognose van het CPB van juni 2020: Matig herstel. Dit betekent herstel vanaf derde kwartaal 2020, maar onvolledig. Werkloosheid verdubbelt, een bbp-daling in 2020 van 6%, en een stijging in 2021 van 3% (voor meer details zie CPB site).
- Uitgangspunt van dit plan is dat er geen kosten worden opgenomen die al in de meerjarenbegroting 2020-2023 zijn opgenomen. Voor maatregelen die echter relevant zijn om te vermelden en wel binnen het bestaand budget kunnen worden uitgevoerd, wordt dit specifiek aangegeven. Dit is echter niet terug te zien in de financiële tabel met het totaaloverzicht van de maatregelen. In de tabel gaat het alleen om nieuwe dekking.
- We vragen in dit plan om projecten naar voren te halen om deze eerder dan gepland uit te voeren (anticyclisch investeren).
- Basis uitgangspunt is dat er geen gemeentelijke lastenstijging is voor onze inwoners.
- Verenigingen en gemeentelijke basisvoorzieningen (zoals zwembad, sportverenigingen, theaters, dorpshuizen) moeten in stand blijven.
- Als gemeente zijn wij bereid om maximaal eenmalig 3 miljoen te investeren in de herstelmaatregelen voor de periode 2020-2022. Dit bedrag zal ten laste komen van de algemene reserve. Door gebruik te maken van cofinanciering kan dit bedrag oplopen tot circa € 5,2 miljoen.
- De gemeente biedt geen vangnet aan individuele ondernemers, die bijvoorbeeld net buiten landelijke maatregelen vallen of waarvoor deze onvoldoende zijn. Wel willen we ondernemers uitdagen om versneld mee te werken aan de ambities uit de Economische Agenda Zevenaar: meer banen voor onze inwoners, meer ruimte voor ondernemerschap en beter samenwerken als partners in business.
- Inkomensondersteuning en kredietverstrekking via de gemeente beperkt zich tot uitvoering van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo).
- De gemeente is gebonden aan regels, zoals aanbestedingsrecht en staatsteun.
- Het herstelplan brengt in beeld wat de effecten voor de gemeente zijn (ook in termen van risico's) en welke stimuleringsmaatregelen Zevenaar voor ogen heeft, al dan niet gericht op (co)financiering. Daarbij ziet dit plan op maatregelen die extern zijn gericht om de economie, de

arbeidsmarkt en het sociaalmaatschappelijk leven een impuls te geven. Dat staat los van de kosten en maatregelen die de gemeente zelf moet maken/ treffen als gevolg van Covid-19.

- Bij het berekenen van de kosten is ook de uitvoering van de maatregel meegenomen (intern dan wel extern). Dus de opgenomen bedragen per maatregel zien op extra kosten vanwege de herstelmaatregelen incl. personele capaciteit voor de uitvoering van de maatregel.
- Indien de herstelmaatregelen na 2022 leiden tot meer gewenste structurele maatregelen, zullen deze maatregelen na de herstelfase opnieuw financieel geborgd moeten worden.

Leeswijzer

Per maatregel komen de volgende onderdelen aan bod:

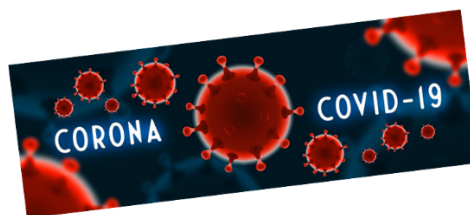
- Wat is de schade?
- Wat hebben we als Zevenaar al gedaan de afgelopen periode?
- Welke herstelmaatregelen zien we?
- Wat is de relatie met het coalitieakkoord
- Op welke periode ziet de maatregel?

Vervolgens worden in een totaaloverzicht per taakveld van de begroting de financiële effecten in beeld gebracht.

Ook wordt nader ingegaan op de risico's die naar voren zijn gekomen uit de kaderbrief dan wel nieuwe risico's:

- Wat zijn effecten op bestaande risico's en eventuele nieuwe risico's?

In de bijlage is een overzicht aangegeven van alle regelingen en ondersteuningsmogelijkheden vanuit het rijk en de provincie.

Maatregelen

o. BESTUUR EN ONDERSTEUNING

Belastingen

Wat is de geleden schade?

- Voor ondernemers: in verband met de intelligente lockdown was er geen aanloop bij de (centrum) voorzieningen. Hierdoor zijn cash flow problemen ontstaan vanwege het ontbreken van inkomsten en het wel doorlopen van vaste lasten.
- Voor Zevenaar: inkomstenderving, dan wel oninbare kosten (inclusief kwijtschelding)

Wat hebben we al gedaan?

Gekeken is welke maatregelen we kunnen nemen voor ondernemers en particulieren die in financiële moeilijkheden verkeren als gevolg van de Coronacrisis. Hieronder wordt nader toegelicht wat we al gedaan hebben.

Uitgangspunt bij onderstaande maatregelen is dat de heffing, invordering en kwijtschelding met toepassing van de huidige beleidsregels plaatsvindt. Voor bedrijven en particulieren die als gevolg van de coronacrisis in financiële problemen zijn gekomen gaan we soepel om met deze regels en we denken mee met oplossingen op maat.

- Afvalstoffenheffing huishoudelijke afvalstoffen
De aanslagen afvalstoffenheffing zijn reeds opgelegd. Een heffingsmaatregel is niet meer mogelijk.
  - Kwijtschelding: alleen vastrecht gedeelte huishoudelijke afvalstoffen
  - Invordering: uitbreiding betalingstermijnen op verzoek.
- Rioolheffing
De aanslagen rioolheffing zijn reeds opgelegd. Een heffingsmaatregel is niet meer mogelijk.
  - Kwijtschelding: volledig mogelijk voor woningen, niet mogelijk voor niet-woningen.
  - Invordering: uitbreiding betalingstermijnen op verzoek.
- OZB
De aanslagen ozb zijn reeds opgelegd. Een heffingsmaatregel is niet meer mogelijk.
  - Kwijtschelding: volledig mogelijk voor woningen, niet mogelijk voor niet-woningen.
  - Invordering: uitbreiding betalingstermijnen op verzoek.
- Marktgeld
Marktgeld worden normaliter per kwartaal opgelegd. We gaan bedachtzaam en zorgvuldig om met het opleggen van deze aanslagen en kiezen een gepast tijdstip.
  - Kwijtschelding: niet mogelijk.
  - Invordering: uitbreiding betalingstermijnen op verzoek.
- Precario terrassen
De aanslagen precariobelasting zijn reeds opgelegd. Het college past de hardheidsclausule toe gedurende de periode dat terrassen niet volledig benut mogen worden. Over die periode hoeft geen precariobelasting betaald te worden. Ondernemers ontvangen een belastingvermindering van de gemeente.
  - Kwijtschelding: niet mogelijk binnen beleidsregels.
- Reclamebelasting
De aanslagen reclamebelasting zijn reeds opgelegd. Een heffingsmaatregel is niet meer mogelijk.
  - Kwijtschelding: niet mogelijk.
  - Invordering: op verzoek uitbreiding betalingstermijnen.

- Parkeerbelasting vergunningen
  - Kwijtschelding: niet mogelijk.
  - Invordering: op verzoek betalingsregeling treffen.
- Vermakelijkhedenretributie

Er vinden dit jaar waarschijnlijk geen vermakelijkheden plaats met meer dan 10.000 bezoekers per dag. Hierdoor wordt er dit jaar geen vermakelijkhedenretributie geheven.
- Toeristenbelasting

De toeristenbelasting 2019 is nog niet opgelegd. Gebruikelijke tijdstip van aanslagoplegging is het derde kwartaal na aangifte. We gaan bedachtzaam en zorgvuldig om met het opleggen van deze aanslagen en kiezen een gepast tijdstip. De voorlopige aanslagen 2020 zijn eveneens nog niet opgelegd. Hiervan wordt afgezien. Ondernemers ontvangen in 2021 meteen een definitieve aanslag. Dit heeft een positief effect voor de cash-flow positie van de ondernemer.

  - Kwijtschelding: niet mogelijk, omdat de toeristenbelasting reeds is ontvangen door de ondernemer en dient te worden afgedragen.
  - Invordering: na aangifte en aanslag te hebben ontvangen kan op verzoek de betalingstermijn kort uitgesteld worden. Bedragen zijn inmiddels ontvangen van de toerist.
- Leges evenementen

We gaan bedachtzaam en zorgvuldig om met het opleggen van deze aanslagen en kiezen een gepast tijdstip. Het college past de hardheidsclausule toe voor evenementen die geen doorgang kunnen vinden vanwege de coronacrisis. Deze leges hoeven niet betaald te worden.

  - Kwijtschelding: niet mogelijk.
  - Invordering: op verzoek betalingsregeling treffen voor leges waarvan evenement wel heeft plaatsgevonden.

Kwijtschelding algemeen:

- Binnen de huidige beleidsregels is voldoende ruimte voor aanvragen kwijtschelding privébelastingen.
- Aansluiting bij bijzondere BBZ regeling is binnen de kwijtschelding niet mogelijk omdat de bijzondere regeling BBZ waarschijnlijk de vermogenstoets los laat.
- Beoordelen op moment van indienen. Inkomensgegevens pas jaar later bekend. Gevolg: lang uitstel van betaling verlenen tot afhandeling verzoek.

Invordering algemeen:

- Binnen de huidige beleidsregels is voldoende ruimte voor aanvragen uitstel van betaling.
- De invorderingsrente leggen we niet op (mits wettelijk toegestaan).

Deze mogelijkheden kunnen op verzoek nog ruimer en meer op maat worden toegepast:

- Betalingsregelingen treffen over een langere periode dan 12 maanden.

- Geen zekerheidstoets verlangen bij kleine ondernemingen als er ruim uitstel van betaling moet worden verleend.
- Aantal betaaltermijnen voor totaalbedragen boven € 10.000 hebben twee betaaltermijnen. Op verzoek kan dit uitgebreid worden naar acht betaaltermijnen.
- Zoveel mogelijk invorderingskosten voorkomen bij overschrijding van betalingstermijnen. Wanneer het technisch mogelijk is een extra kosteloze herinnering sturen.
- Bij storningen van geïncasseerde bedragen betalingsregelingen treffen om verdere invorderingskosten te voorkomen.

Welke herstelmaatregelen willen we nog treffen?

- Er worden geen verdere herstelmaatregelen voorgesteld. We continueren hetgeen we al doen, zoals hiervoor beschreven. Voor de precariobelasting terrassen geldt dat deze als een nog te treffen herstelmaatregel kan worden aangemerkt, omdat dit nog actief loopt. Hiervoor is een bedrag van € 40.000 opgenomen.

Relatie met het coalitieakkoord:

- Niet van toepassing

Belangrijkste financiële effecten

Tv	Omschrijving taakveld	2020	2021	2022	2020-2022	Na 2022
0.64	Precario	40.000				

1. Veiligheid

Wat is de geleden schade?

Door het uitvoeren van de noodverordeningen Coronacrisis Veiligheidsregio VGGM heeft sinds eind maart 2020 handhaving plaatsgevonden conform de noodverordening. De handhaving is uitgevoerd door eigen Boa's, incidenteel aangevuld met extra inhuur.

Wat hebben we gedaan?

- We hebben uitvoering gegeven aan de noodverordeningen Coronacrisis Veiligheidsregio VGGM. Sinds eind maart 2020 vindt er handhaving plaats conform de noodverordening. De insteek 'we doen het samen' blijft een doorslaggevende factor voor succes (en inzet Boa's en politie).
- De coronacrisis heeft niet direct geleid tot opschaling van de gehele lokale crisisorganisatie. Wij hebben intern voor een praktische invulling gekozen.
- Regionaal is door team bevolkingszorg van de VGGM een Gemeentelijk Knooppunt Corona (GKC) opgezet. In gezamenlijkheid werkten de gemeenten in de regio samen op basis van de noodverordening en het handhavingskader. Zevenaar heeft daaraan een bijdrage geleverd door personele capaciteit beschikbaar te stellen voor de regionale aanpak.
- De landelijke maatregelen zijn versoepeld. De tijd van 'binnen blijven' is verschoven naar 'verstandig naar buiten'. De consequenties van deze maatregelen m.b.t. de volksgezondheid maakt of maatregelen verder versoepeld of weer aangescherpt gaan worden. Ook wordt er meer verwacht van inwoners (discipline en voorzichtigheid).

Welke herstelmaatregelen willen we treffen?

- Er worden geen nieuwe herstelmaatregelen voorgesteld. We continueren hetgeen we al doen, zoals hiervoor beschreven.

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Welke schade is geleden?

- Van geleden schade is binnen dit programma niet zozeer sprake. Wel zien we juist kansen voor het naar voren halen van (onderhouds)projecten.

Wat hebben we al gedaan? Welke herstelmaatregelen willen we treffen?

- Onderhoudsprojecten: We hebben gekeken naar onze geplande (onderhouds-)projecten. Door de coronacrisis heeft een groot deel van de aannemers weinig werk. Daarom kan een aantal infrawerken eerder starten dan wel zijn al gestart.
  - Halve Maan Lobith (in samenhang met economie)
  - Aanleg fietspad tussen Spijk en Lobith
  - Grootonderhoud asfalt
  - Aanleg rotonde Ringbaan Oost/Vondellaan

Dit kan een aanbestedingsvoordeel opleveren. Op dit moment kan niet exact worden aangegeven wat dit voordeel is. Omdat het veelal ook om raamcontracten gaat. In dit plan wordt dan ook geen concreet bedrag hiervoor opgenomen.

- Subsidiemogelijkheden: We hebben begin juli 2020 een subsidieaanvraag ingediend: Investeringsimpuls verkeersveiligheid. De investeringsimpuls verkeersveiligheid is een regeling van de Rijksoverheid voor het verkeersveiliger maken van wegen en fietspaden. Gemeenten, provincies, vervoerregio's en waterschappen kunnen vanuit de investeringsimpuls en rijksbijdrage van 50% ontvangen voor bepaalde verkeersveiligheidsmaatregelen. Er is een totaalbedrag aangevraagd van € 658.835, waarin het rijk 50% bijdraagt, dus € 329.4178 voor Zevenaar.
- Parkeergelegenheden inzetten voor andere activiteiten: dit is als een kans opgenomen in de kaderbrief. Dit was met name bedoeld voor de parkeerplaatsen in de openbare ruimte en de Masiuspleingarage en geschreven op het moment dat de situatie/straatbeeld anders was dan nu. Inmiddels nemen de parkeertransacties bij parkeerautomaten weer zichtbaar toe in vergelijking met een aantal maanden geleden en is het straatbeeld qua parkeren aan het veranderen en wordt het weer drukker. Daarbij zal eerst nader onderzoek nodig zijn naar de parkeerdruk op de verschillende plekken. Op dit moment is nog onvoldoende duidelijk wat deze kansen zijn.

Voor dit programma zijn geen bedragen opgenomen in het financiële overzicht.

Relatie met het coalitieakkoord:

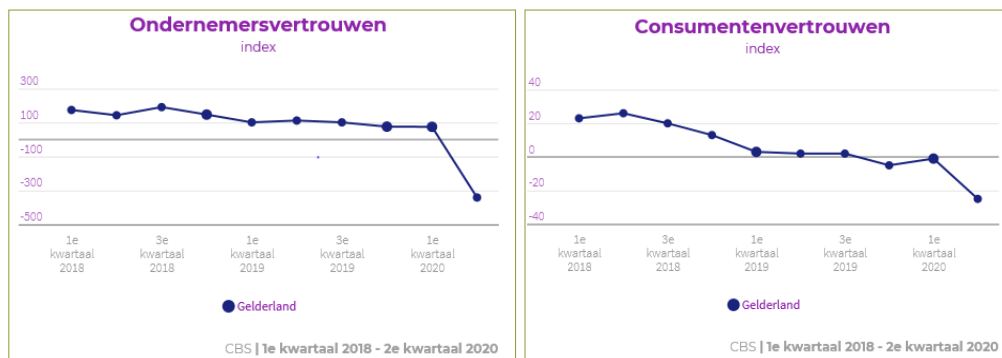
- Wij brengen en houden het onderhoud van het lokale wegennet op een goed peil. Voor een goed, betrouwbaar en vooral veilig wegennet is het noodzakelijk dat wegen, fiets- en wandelpaden goed worden onderhouden.
- Wij zorgen voor goede fietsverbindingen tussen de kernen.
- Wij investeren in veilige wegen.

3. Economie

Welke schade is geleden?

- In het algemeen is het ondernemersklimaat verslechterd. De productie bij ondernemers is verlaagd, door gebrek aan of verminderde aanvoer van grondstoffen en onderdelen en beperktere beschikbaarheid van arbeidskrachten. Daarbij is in diverse sectoren de afzet verminderd. Er is in ieder geval sprake van schade bij de ondernemers in onze speerpuntsectoren maakindustrie, logistiek, vrijetijdsindustrie en landbouw.
- Ondernemers in horeca en detailhandel zijn sterk getroffen door verplichte sluiting of wegblijven van consumenten. Naast het verlies van omzet hebben ondernemers te maken met veel nieuwe regelgeving en financiële regelingen, waardoor zij het overzicht kwijt kunnen raken. Dit resulteert in vertraging en omzet/compensatieverlies.

Er is nog veel onduidelijkheid over de impact van deze crisis op de economie, wat leidt tot minder vertrouwen. In onderstaande grafieken wordt dat weergegeven voor Gelderland. Het algemeen beeld is dat het in 2020 zeer slecht zal gaan met de economie waarna er in 2021 gedeeltelijk herstel optreedt. De mate van herstel is sterk afhankelijk van hoelang de beperkingsmaatregelen aanhouden.

Wat hebben we al gedaan?

- We zochten met regelmaat actief contact met ondernemers en ondernemersverenigingen en we informeerden middels speciale corona-nieuwsbrieven en internet over verschillende regelingen en maatregelen.
- Op verzoek van enkele horecaondernemers hebben we uitgezocht waar wij als gemeente een bemiddelende rol kunnen spelen in onderhandelingen voor het verdelen van de huurkosten van horecapanden tussen huurder, verhuurder en eventueel een tussenpersoon, mogelijk een brouwerij. Dit is door de markt zelf opgepakt.
- We hebben actief geanticipeerd op het stimuleren van de economie in en na de acute crisis. Regelmatig vroegen we de ondernemers(verenigingen) wat we als gemeente kunnen doen om ondernemers te helpen en de lokale economie te stimuleren. Dit is gedaan op basis van de Liemerse thema's logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie en specifiek voor Zevenaar aangevuld met de agrarische sector.
- In overleg met ondernemers is gekeken of er meer ruimte (fysiek en met regels) kan worden gegeven (zoals de verruiming terrasmogelijkheden horecaondernemers).
- Het corona proof maken van de openbare ruimte (1,5 m) bij hotspots t.b.v. veiligheid, gezondheid en aantrekkelijkheid is opgepakt.
- We hebben het Liemers Ondernemers Portaal ingericht. Zie voor meer informatie hierover programma 6.

- We hebben ondernemersinitiatieven zoals Liemers Bezorgt, onder andere vanuit DoeDuiten, ondersteund.

Welke herstelmaatregelen willen we treffen?

Om de lokale economie een boost te geven zetten we in op maatregelen en projecten die we binnen twee jaar (mogelijk versneld) kunnen uitvoeren. Projecten om de economische structuur en positie van Zevenaar te versterken, door het investeren in toekomstbestendige werklocaties, waar duurzaamheid en mobiliteit onderdelen van zijn. Dit draagt bij aan de werkgelegenheid in de regio. Daarnaast investeren we in het centrum van Zevenaar, om hier het bruisende hart van de Liemers te realiseren. Veel bezoekers zijn goed voor de lokale economie en de leefbaarheid. Maatregelen op het gebied van vrijetijdseconomie staan opgenomen onder hoofdstuk 5.

Maatregelen Zevenaar:

- **Versneld opstellen strategie werklocaties**

Belangrijke voorwaarde voor een goed ondernemersklimaat is een goede toekomstbestendige bedrijfsomgeving. Zaken als uitbreidingsruimte, profilering, bereikbaarheid, duurzaamheid en herstructurering en ontwikkeling van nieuwe locaties komen hierin aan de orde. Vanuit deze strategie volgt een actieplan. Door de urgentie die Covid-19 met zich meebrengt, stellen we dit versneld op. We zetten in op eerst Hengelder en Tatelaar. Voor deze werklocaties gaat het om de volgende bedragen.

- Entree Hengelder: opwaardering entree Hengelder versneld uitvoeren in 2022. Het eerder uitvoeren van het toekomstbestendig maken van Hengelder.

- Uitvoeren revitalisering Tatelaar, 2e fase in 2022: het eerder uitvoeren van de laatste fase van de revitalisering van Tatelaar. Voor de revitalisering Tatelaar en de opwaardering Hengelder ramen we een investering van € 1.000.000. We zien dit als één gebied. We hebben hiervoor € 500.000 in de begroting opgenomen. De overige € 500.000 vragen we de provincie om bij te dragen.

De uitvoering van de projecten zelf draagt bij aan de werkgelegenheid en verbetert de economische structuur in de gemeente.

- **Centrum Zevenaar**

Maken actieplan centrum Zevenaar in 2020 met aandacht voor:

1. Compact maken van winkelgebied door schuiven met leegstand en functieverhuizing.
2. Uitvoeren actieplan centrum Zevenaar in 2021 en 2022.

Het opstellen van het actieplan ramen we op € 20.000 en de uitvoering hiervan € 180.000.

- **Herinrichting van de Markt (horecaconcentratiegebied) in Zevenaar in 2021**

Een opwaardering van de openbare ruimte in het centrum biedt veiligheid, comfort en beleving voor de consument. Dit leidt tot meer bezoekers en uitgaven en dus omzet voor de ondernemers. Deze maatregel moet specifiek meer ruimte voor horecaondernemers bieden.

Voor het maken van een ontwerp en de uitvoering hiervan voorzien we een bedrag van € 350.000.

- **Herinrichting van Muldershof in 2022**
Een opwaardering van de openbare ruimte in het centrum, biedt veiligheid, comfort en beleving voor de consument. Dit leidt tot meer bezoekers en uitgaven en dus omzet voor de ondernemers. Voor het maken van een ontwerp en de uitvoering hiervan voorzien we een bedrag van € 490.000.
- **Scoterpool**
Starten met een pilot elektrische deelscooters op een bedrijventerrein. Ondernemers zijn beter bereikbaar door de beschikbaarheid van elektrische scooters voor werknemers. Deze pilot starten we in 2021 en we vragen hiervoor € 15.000 om een boost te geven aan een betere bereikbaarheid van de bedrijventerreinen.
- **Samenstellen 1,5 meterteam voor de komende jaren**
Het samenstellen van een gemeentelijk interdisciplinair team, dat ondernemers en instellingen kan ondersteunen op het gebied van regelgeving en adviseren over ondersteunende maatregelen. Voor de samenstelling van dit team is een bedrag van € 40.000 gewenst. Het betreft hier de inzet van een extra fte (intern of extern) voor 4 uur per week gedurende 2 jaar incl. uitvoeringskosten.

- **Digitaliseringsvouchers voor klein MKB & ZZP'ers**
Om deze ondernemers te ondersteunen bij de digitalisering (t.b.v. het online vindbaar zijn, een kwalitatieve en veilige website te hebben en indien van toepassing online te kunnen verkopen) van hun bedrijf. Deze digitalisering helpt hen in de 1,5 meter economie meer omzet te genereren. Per ondernemer stellen we een bijdrage van 50% van de kosten voor digitale dienstverlening te beschikking met een maximum van € 2.500. We stellen maximaal 20 vouchers ter beschikking. Hiermee is een bedrag van € 50.000 gemoeid.
- **Stimuleren en extra faciliteren evenementen**
Om evenementenorganisaties te stimuleren en te faciliteren in de organisatie en uitvoering van hun evenementen zorgen we voor extra inzet van de buitendienst en materieel. Dit om te ondersteunen in het juist en goed naleven van de RIVM maatregelen. Voor ondersteuning in zaken als vergunningverlening en communicatie kunnen de evenementenorganisaties gebruik maken van het 1,5 meterteam. Wij gaan uit van een kostenpost van € 15.000 voor het jaar 2021.

Maatregelen in Liemers verband

- **Extra en met meer middelen inzetten op het uitvoeren van de Liemerse Economische visie (LEV)**
De speerpunten uit de LEV zijn omgezet naar de Liemerse propositie. In de Liemerse propositie is uitvoering van de volgende projecten voorzien:
  - Opstellen van een ruimtelijk economische ontwikkelagenda 2040
  - Branding van de logistieke hotspot A12 als onderdeel van Logistics Valley
  - Verkenningsonderzoek naar de realisatie van een Fieldlab t.b.v. SmartIndustry
  - Branding van de Liemers als toeristisch-recreatieve bestemming
 De uitvoering van de LEV is voorzien in 2020, 2021 en 2022. Voor de uitvoering hiervan investeren de Liemerse gemeenten € 455.000. Aan de provincie wordt eenzelfde bedrag gevraagd om sneller en uitgebreider de LEV uit te kunnen voeren. Dit is een separaat traject bij de provincie en dit bedrag is dus niet opgenomen in dit herstelplan, maar wel het vermelden waard.

Maatregelen in regionaal verband

- **Versterking logistieke hotspot EMZ (Emmerich, Montferland, Zevenaar)**

Het versterken van de positie van de logistieke hotspot EMZ. Investeren in branding om maximaal te profiteren van trends als netwerken en online platformen. Hiermee is een bedrag gemoeid van € 180.000, dus € 60.000 voor Zevenaar.

Relatie met het coalitieakkoord:

- Economie: versterking van de lokale economie door goed bereikbare en ontsloten bedrijventerreinen.
- Speerpunten centrum:
  - economie: bruisend centrum
  - veiligheid: goed onderhouden openbare ruimte
- Duurzaamheid: pilot elektrische scooters
- Andere manier van denken, ja mits..(denken in mogelijkheden in plaats van in onmogelijkheden)
- Uitgifte van bedrijventerrein 7Poort

Belangrijkste financiële effecten

Tv	Omschrijving taakveld	2020	2021	2022	2020-2022	Na 2022
3.1	Economische ontwikkeling		20.000		50.000	
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur		455.000	1.080.000		
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen		15.000		40.000	
3.4	Economische promotie				60.000	

4. Onderwijs

Wat is de geleden schade?

- Gevolgen voor onderwijsorganisaties liggen voornamelijk op de organisatiekant van het onderwijs. Onderwijs op afstand, online leren, technologische inspanningen, druk op het personeelsbestand wegens organisatorische aanpassingen of hoger ziekteverzuim wegens Corona, etc. Dit heeft geen directe gevolgen voor de gemeentelijke financiën.
- Mogelijk ontstaan onderwijsachterstanden. De scholen inventariseren dit. We hebben hier voor doelgroepkinderen nadrukkelijk aandacht voor in de uitvoeringsagenda van het onderwijsachterstandenbeleid.
- Kosten noodopvang: In de septembercirculaire wordt duidelijk welke vergoeding wij ontvangen voor de kosten noodopvang kinderopvang (incl. 24 uren opvang tot en met 30 juni). Voor de extra kosten noodopvang is € 23 miljoen door het kabinet gereserveerd. Dit betreft zowel de noodopvang in reguliere openingstijden als de nacht- en weekendopvang. Wij kunnen nu nog niet inschatten of de rijksvergoeding afdoende zal zijn om alle gemaakte kosten te dekken. Wat gaat er naar Zevenaar van deze 23 miljoen?

Wat hebben we al gedaan?

- Noodopvang. Na het bericht over de sluiting van alle scholen en locaties voor kinderopvang door het kabinet, lag de coördinatie van noodopvang voor kinderen met ouders in cruciale beroepen bij de gemeente. Wij hebben direct na de melding van sluiting actie ondernomen en op verschillende manieren gecommuniceerd met de kinderopvanglocaties en schoolbesturen in de gemeente. Er zijn brieven gestuurd over de inhoud van de noodopvang en de te nemen stappen om dit te realiseren. Er is wekelijks een belronde met de scholen en kinderopvanglocaties geweest, waardoor er steeds een beeld was van de actuele situatie. Gemiddeld hebben 50-100 kinderen wekelijks de opvang bezocht. Naast noodopvang op reguliere tijden, is er ook een 24 uren noodopvang gerealiseerd, in (de stad) Zevenaar, op twee kinderopvanglocaties: HumanKind en als achtervang Zonnekinderen. Van deze noodopvang is geen gebruik gemaakt.
- Kwetsbare kinderen. Er is invulling gegeven aan een Kamerbrief over het onderwijs voor kinderen in onveilige of niet passende (thuis)situaties. Hiervoor is een procesaanpak gemaakt voor alle netwerk-partners zoals de scholen, het Regionale Bureau Leerlingzaken, de Jeugdgezondheidszorg en Veilig Thuis. Zo'n 75 kinderen in een kwetsbare positie uit het regulier basisonderwijs in Zevenaar zijn opgevangen. Daarnaast zijn 20 kinderen in een kwetsbare positie uit het speciaal basisonderwijs opgevangen.
- Volwasseneducatie. De coronamaatregelen hebben voor de inwoner met lage basisvaardigheden en of laaggeletterdheid impact en beperken het zelfstandig meedoen (online én offline). Binnen het Uitvoeringsprogramma Taalhuis 2020 (volwasseneducatie) is een laagdrempelig aanbod voor digitale vaardigheden gerelateerd aan de coronamaatregelen beschikbaar gemaakt.

Welke herstelmaatregelen willen we nog treffen?

Openbaar onderwijs

- **Zomerschool**
De zomerschool draagt bij aan het tegengaan van leerachterstanden bij specifieke doelgroepen en heeft dit jaar extra aandacht voor specifiek aan de coronamaatregelen gerelateerde achterstanden. Wij financieren dit met reguliere middelen onderwijsachterstandenbeleid.

Scholen zelf willen de leerachterstanden in Q3 en Q4 2020 aanpakken, gebruikmakend van een subsidieregeling van het rijk. Vanuit de uitvoeringsagenda van het onderwijsachterstandenbeleid stimuleren wij scholen om hier voor doelgroepkinderen gebruik van te maken. Omdat hiervoor compensatie plaatsvindt vanuit het rijk, wordt in dit herstelplan geen bedrag opgenomen.

- **Voor- en vroegschoolse educatie**

Wij stimuleren organisaties om een subsidieregeling van het rijk voor het inhalen van voorschoolse educatie voor de peuters te benutten. Omdat hiervoor compensatie plaatsvindt vanuit het rijk is in dit herstelplan geen bedrag opgenomen.

- **Volwasseneducatie**

De coronamaatregelen roepen specifieke hulpvragen op, bijvoorbeeld rondom online communicatie. Het Taalhuis ziet dat de behoefte aan bredere en meer vraaggerichte digitale ondersteuning groot is. Wij hebben op basis van de Wet Educatie Beroepsonderwijs (WEB) een aanvullende subsidieaanvraag van € 7.000 ingediend om in de tweede helft van 2020 hieraan specifiek aandacht te kunnen besteden.

Relatie met het coalitieakkoord

- We willen elk kind een goede start bieden.
- We willen brede basisscholen van goede kwaliteit, dichtbij huis.

5. Sport, cultuur en recreatie (vrijtijdseconomie)

Sport

Wat is de geleden schade?

- Verenigingen hebben derving van omzet, potentieel verlies van leden en knelpunten in vergoedingen van kader of vrijwilligers.
- Ataro en private sportaccommodaties (veelal stichtingen) hebben derving van omzet vanwege de tijdelijke sluiting in de periode maart-juni.
- Door beperkende maatregelen worden accommodaties ook na 1 juni niet volledig benut, wat omzeterderving betekent.

Wat hebben we al gedaan?

- Aansluitend op de nieuwe nota sociaal domein ontwikkelen wij nieuw sportbeleid. Vanwege de coronacrisis doen we hiervoor uitsluitend voorbereidend werk. De prioriteiten liggen bij ondersteuning van de verenigingen en sportaccommodaties als gevolg van het coronavirus.
- Wij communiceren actief over richtlijnen en protocollen voor recreatieve sportbeoefening en ondersteunen de sportverenigingen en ondernemers hierbij. Wij denken mee met organisaties en verenigingen over het aanbieden van sportactiviteiten binnen de beperkte mogelijkheden;
- In lijn met de landelijke gestelde richtlijnen ondersteunen wij verenigingen bij de opstart van de reguliere sport- en beweegactiviteiten, trainingen en evenementen. Onze combinatie-functionarissen werken mee aan het aanbieden van digitale gymlessen, instructievideo's met sport- en beweegtips en spellen voor thuis en activiteiten in de buitenruimte;
- Wij brengen verenigingen geen huur in rekening voor de periode dat gemeentelijke sportaccommodaties gesloten zijn geweest. De aan verenigingen en maatschappelijke organisaties voor 2020 verleende subsidies bevoorschotten wij volledig. Ook de klokurenvergoedingen 2020 voor het gymonderwijs worden volledig betaald. Dit doen wij ook als overeengekomen prestaties ten gevolge van de coronacrisis niet gehaald gaan worden. Wij bieden verenigingen en maatschappelijke organisaties de mogelijkheid tot uitstel van betaling van de gemeentelijke heffingen 2020. Verder wijzen wij hen actief op (nieuwe) landelijke en provinciale regelingen waar zij mogelijk een beroep op kunnen doen. In ons contact met de provincie brengen wij specifieke problematiek onder de aandacht.
- Benutten Spuk (specifieke uitkering stimulering sport vanuit het rijk) voor compensatie sportverenigingen voor sluiting sportaccommodaties in de maanden maart - juni 2020. Wij compenseren via Ataro sportverenigingen voor de sluiting van gemeentelijke sportaccommodaties. Geleden schade is € 67.846. Hiertoe benutten we de Spuk.

Welke herstelmaatregelen willen we nog treffen?

- **Compensatie van private sportaccommodaties (veelal stichtingen) waar nodig aanvullend zodat zij financieel gezond blijven.** Stichtingen of verenigingen die zelf een accommodatie bezitten kunnen aanspraak maken op een bijdrage van € 2.500 vanuit de rijksoverheid .

Deze bijdrage is niet in alle gevallen toereikend. Met een aanvullende bijdrage op basis van maatwerk ondersteunen wij waar nodig. Wij vragen hiertoe € 25.000 budget in 2020.

- **Intensivering stimulatie verdere samenwerking sportverenigingen.**
Wij stimuleren de samenwerking van sportverenigingen (transitie naar omniverenigingen met samenvoeging van voorzieningen). De coronacrisis versnelt dit proces voor sommige verenigingen. Wij zien dit als een kans en willen dit proces graag faciliteren. Wij werken hierbij samen met maatschappelijke partners, maar hebben ook behoefte aan tijdelijk extra ambtelijke capaciteit. Wij vragen hiertoe een budget van € 10.000 in 2021.

Relatie met het coalitieakkoord:

- Cultuur, sport- en verenigingsleven zijn belangrijk voor onze inwoners. Wij zetten ons in voor het onverminderd in stand houden van culturele voorzieningen en sportverenigingen.

Cultuur

Wat is de geleden schade?

- Verenigingen hebben derving van omzet, potentieel leden verlies en knelpunten in vergoedingen van kader of vrijwilligers.
- De verdien capaciteit van Kunstwerk! als geheel staat naar verwachting heel 2020 en doorlopend in 2021 onder druk door beperkende maatregelen en verminderd consumentenvertrouwen. Als geheel verwacht Kunstwerk! een verlies van € 150.000- € 200.000. Op Zevenaar zijn van toepassing:
  - De sluiting van het Musiater en de beperkende maatregelen leiden tot een fors omzetverlies.
  - De verhuizing van Het Liemers museum naar de Turmac Cultuurfabriek is vertraagd. Hierdoor gaat het museum later open dan gepland, wat leidt tot een verlies aan omzet en er is schade als gevolg van de beperkende maatregelen.
  - De huidige bezuinigingstaakstelling bemoeilijkt herstel.
- De sluiting van het Filmhuis en de beperkende maatregelen leiden voor hen tot een fors omzetverlies. Dit geldt ook voor de dorpshuizen en de kinderboerderijen

Wat hebben we al gedaan?

- Wij communiceren actief over richtlijnen en protocollen voor culturele activiteiten en ondersteunen de verenigingen hierbij. Wij denken mee met organisaties en verenigingen over het aanbieden van activiteiten binnen de beperkte mogelijkheden.
- Wij hebben de reguliere subsidies aan verenigingen en culturele organisaties volledig bevoorschot. Wij realiseren ons dat de gevraagde prestaties in 2020 niet volledig gehaald zullen worden en gaan hieroulant mee om.
- Wij hebben de specifieke problematiek rondom onze culturele en maatschappelijke voorzieningen bij de provincie onder de aandacht gebracht.

- **Compensatie Musiater**
Het podium kan zo bij blijven dragen aan een aantrekkelijke binnenstad en een door verenigingen veel gebruikte voorziening blijft in stand. De provincie wil financieel bijdragen, maar vraagt daarbij 25% cofinanciering van de gemeente.
De totale schade voor het theater bedraagt in 2020 naar verwachting € 65.000. Voor Zevenaar ziet dat op € 16.250 (25%) om de cofinanciering mogelijk te maken.
- **Compensatie Liemers museum**
De totale schade voor het museum bedraagt in 2020 naar verwachting € 7.000. De provincie heeft een subsidieregeling voor regionale musea aangekondigd, maar nog niet bekend is of er hierbij ook een beroep op cofinanciering door de gemeente wordt gedaan. Als dit het geval is verwachten wij dit binnen reguliere budgetten te kunnen dekken.

- **Compensatie Filmhuis**
Op deze manier kan de voorziening bij blijven dragen aan een aantrekkelijke binnenstad. Hiermee worden liquiditeitsproblemen bij het Filmhuis voorkomen. Wij vragen hiervoor in 2020 € 37.500 budget.
- **Incidentele subsidie kinderboerderij.**
Kinderboerderij Rosorum mist door de sluiting in maart tot juni entree en horeca inkomsten. Ook kinderboerderij Pannerden merkt de gevolgen. Een tegemoetkoming is wenselijk. Wij vragen hiertoe voor 2020 een eenmalig budget van in totaal € 6.000 voor beide kinderboerderijen om te zorgen dat ze kunnen herstellen.

Deze bovenstaande bedragen worden meegenomen in de tussenrapportage, want deze bedragen worden betaald vanuit de compensatiegelden die we hebben gekregen van het rijk en de provincie voor de geleden schade dan wel nog krijgen.

Welke herstelmaatregelen willen we nog treffen?

- **Uitstel bezuiniging Kunstwerk!**
De verdien capaciteit van Kunstwerk! is door de corona crisis flink aangetast en herstelt door de beperkende maatregelen naar verwachting niet op korte termijn. Voor het onderdeel Volksuniversiteit heeft Kunstwerk! een taakstelling om te bezuinigen. De opgelegde taakstelling bemoeilijkt nu het herstel. Voorgesteld wordt daarom om deze taakstelling uit te stellen van 2022 naar 2023. Het hiertoe benodigde budget bedraagt € 45.000 in 2022 en € 45.000 in 2023.

Relatie met het coalitieakkoord:

- Cultuur, sport- en verenigingsleven zijn belangrijk voor onze inwoners. Wij zetten ons in voor het onverminderd in stand houden van culturele voorzieningen en sportverenigingen.

Recreatie (vrijtijdseconomie)

Wat is de geleden schade?

- De toeristische sector is door de coronacrisis hard getroffen. De gevolgen van de maatregelen voor de sector zijn ongekend: geen bezoek betekent geen bestedingen en dus ook geen werk.

Wat hebben we al gedaan?

- We hebben actief de ondernemers geïnformeerd via een nieuwsbrief.
- Er heeft regelmatig contact plaatsgevonden op bestuurlijk niveau met ondernemers en op ambtelijk niveau met vertegenwoordigende clubs als TVAN, HiswaRecron.
- In 2020 heffen we geen voorschot toeristenbelasting. De definitieve aanslag leggen wij in 2021 op.
- We hebben een bijdrage geleverd aan de provinciale Monitor bezoekersdrukke. Deze kaart geeft een overzicht van de drukke in Gelderland in tijd en plaats.

Welke herstelmaatregelen willen we nog treffen?

Er moet maximaal ingezet worden op duurzaam herstel. Op de eerste plaats voor behoud/herstel van werkgelegenheid, maar daarnaast zeker ook omdat toerisme als accelerator kan werken voor andere (economisch) essentiële sectoren zoals bijvoorbeeld retail en cultuur en daarmee voor het voorzieningenniveau van de plaatselijke gemeenschap. Wij willen de sector ondersteunen en versterken bij het overwinnen van de economische gevolgen van het corona-virus. Niet alleen nu, maar ook straks als het virus op zijn retour is. Hoe gaan we dat doen:

Maatregelen Zevenaar (al dan niet met een bovenlokale uitstraling):

- **Aanvulling op themacampagne #Mooidichtbij i.s.m. TVAN (Toeristisch Toekomstperspectief regio Arnhem-Nijmegen)**
De campagne #Mooidichtbij laat zien dat het in Gelderland (minstens) net zo mooi is als in het buitenland. Voor Zevenaar willen we dit najaar deze campagne aanvullen met extra aandacht voor ons gebied. Hiervoor is een bedrag nodig van € 5.000. Dit kan binnen het bestaande budget worden opgevangen.

- **Update toeristische bebording.**
Het aanbod wordt duidelijker en aantrekkelijker voor toeristen en het bevordert een goede doorstroming. We starten hiermee in 2020 en voeren verder uit in 2021. Hiervoor hebben we € 22.500 nodig. Het gaat hier over de eenmalige investering van de gemeente. Er moeten dan nog afspraken worden gemaakt over beheer en onderhoud (voornamelijk op lasten van ondernemers).
- **Toevoegen van voorzieningen in openbare ruimte langs toeristische routestructuren**
Het gaat hierbij bijvoorbeeld om oplaadpunten van e-bikes bij toeristische locaties, bankjes, tafels, afvalbakken. Hiervoor is een bedrag denkbaar van € 135.000 in 2021.

- **Parkeerplaatsen bij TOP Huis Aerdt.** Het Toeristisch Overstap Punt bij Huis Aerdt is populair bij fietsers/wandelaars (en zal populairder worden door de komst van de redoutes), maar er ontbreekt een parkeermogelijkheid. Wellicht moet daarvoor de TOP worden verplaatst. Kosten zijn € 15.000 en de uitvoering is gepland voor 2021.

Maatregelen op Liemers niveau:

- **Acties voortkomend uit toeristisch marketingplan Liemers oppakken**
Voorbeelden: stijlontwikkeling, beeldmateriaal, filmpjes, citymap-folder (plattegrond met toeristisch aanbod en accommodaties, evt. tijdelijk aangepast aan coronatijdperk), digitale nieuwsbrief, visualiseren merkconcept bij herinrichting Raadhuisplein, e-learning Liemers (opname van De Liemers binnen het online trainingsplatform Actieve Regio Ambassadeurs). Voor de uitvoering van deze acties hebben we een bedrag van € 50.000 voor ogen in 2021. Dit geldt voor de Liemers. Voor Zevenaar betekent dit een bedrag van € 25.850.
- **IVN-cursus Gastheer van het landschap**
In het programma Gastheer van het Landschap worden (minimaal 15 en maximaal 25) recreatieondernemers toegerust met kennis van het eigen gebied, krijgen ze kennis van elkaars aanbod en wordt er gezamenlijk gewerkt aan innovatieve ideeën, producten en arrangementen (zoals een beleefweekend). Als Gastheer van het Landschap weten de ondernemers wat er in de eigen omgeving interessant, zichtbaar en te beleven is op het gebied van natuur, landschap en cultuur(historie). Voor deze cursus is voor 2021 voor Zevenaar een bedrag van € 25.000 opgenomen. Na 2021 wordt commitment vanuit de ondernemers gevraagd en zullen de ondernemers bijdragen aan de kosten.
- **Groeiversneller Recreatie & Toerisme**
Om 'dankzij' de crisis ontstane creatieve ideeën een stimulans te geven, gaat de provincie vouchers voor vernieuwende bedrijfsideeën ontwikkelen. Daarnaast bestaat bij Oost NL een Groeiversneller R&T. Behalve versterking van de ondernemingen leidt dit ook tot verbetering van het toeristische-recreatief aanbod in ons gebied. Onze aanvullende bijdrage zit vooral in extra communicatie om de regelingen bekend te maken bij onze Liemerse ondernemers en een stukje begeleiding om makkelijker, beter en meer gebruik te kunnen maken van de regelingen. In 2020 zal het gaan om € 8.000 en in 2021 om € 10.000. Bij provinciaal programma Cultuur en Erfgoed is eenzelfde regeling in voorbereiding. Er wordt onderzocht in hoeverre hierin samengewerkt kan worden.
- **Acties voortkomend uit onderzoek toeristische potentie waterlinies (al dan niet in combinatie met uitkomst belevingsgebied IJsselvallei) oppakken**
Medio 2020 komt onderzoek naar "Toeristische potenties linieverhalen Zevenaar en omliggende gemeenten" gereed. Daar komen kaartbeelden en verhaallijnen uit, waar wij in Zevenaar en omliggende gemeenten verder mee willen (b.v. Romeinen, Mauritslinie en/of wat anders). Bijvoorbeeld grond ter beschikking stellen ten behoeve van Mauritsstelling Oud-Zevenaar. Waarschijnlijk in samenhang met uitkomst belevingsgebied IJsselvallei. In het kader van Ontspannen regio van de Versterking Regionale Samenwerking draagt dit bij aan het beleefbaar houden van ons gebied. Wat betreft de kosten voor de uitvoering van deze acties is uitgegaan van € 200.000 in 2021 en 2022. Voor specifiek Zevenaar moet dit nog in beeld worden gebracht.

Maatregelen in regionaal verband:

- **Opstellen + deels uitvoeren Uitvoerings- en investeringsagenda Toeristisch ToekomstPerspectief**

Inschakelen van een procesbegeleider om de regio Arnhem-Nijmegen te helpen tot een Uitvoerings- en investeringsagenda TTP te komen. Daarnaast het uitvoeren van laaghangend fruit (i.v.m. coronacrisis). Het gaat dan om een (nog gezamenlijk te bepalen) selectie van projecten uit de uitvoeringsparagraaf die we kwalificeren als laaghangend fruit. Daarmee kunnen we meteen een aanzet geven en de sector ondersteunen. Tegelijk kunnen we ook een slag maken in de doelstellingen die de regio en provincie zich heeft gesteld (o.a. op het gebied van duurzaamheid, arbeidsmarkt, leefbaarheid). Het gaat om een bedrag van € 2.000 in 2020 en € 15.000 in 2021.

- **Regionaal plan gastheerschap**

Gastheerschap gaat over de toeristische informatie en inspiratie voor bezoekers en bewoners, dat kan plaatsvinden op verschillende digitale en fysieke plekken, momenten en manieren. We willen een onderzoek laten uitvoeren en een plan (laten) opstellen. Het onderzoek levert gedragen gezamenlijke uitgangspunten en een cafetariamodel op, waaruit we op regionaal, subregionaal en lokaal niveau kunnen keuzes kunnen maken m.b.t. de invulling van het gastheerschap. In 2020 hebben we als regio hiervoor € 25.000 nodig. Mochten we er als regio niet uitkomen en/of de provincie wil het niet financieren, dan pakken we dit als subregio('s) op en gaan we uit van een benodigde bijdragen vanuit Zevenaar van € 10.000.

Relatie met het coalitieakkoord

- Wij pakken kansen op gebied van recreatie en toerisme met voortvarendheid op.
- Wij werken mee aan het vergroten van de mogelijkheden van verblijf in de gemeente. Wij zetten sterk in op het verder ontwikkelen van toeristisch routenetwerk.
- Wij maken gebruik van de naamsbekendheid en het merk Liemers.
- Wij vinden de totstandkoming van een Fashion Outlet in Zevenaar van groot belang; de bezoekers van de Outlet worden verleid om langer in onze gemeente te verblijven.
- Turmac cultuurfabriek wordt hét cultureel trefpunt van Zevenaar. Dit kan een trefpunt voor alle inwoners worden en kan een verbindende rol spelen voor recreatie en toerisme.
- Wij willen van het centrum van Zevenaar weer een bruisend gebied maken een regionale functie geven.
- Wij werken mee aan het vergroten van de mogelijkheden van verblijf in de gemeente.
- Wij investeren in een goed contact met bedrijven.
- We bewaken ons (cultuur)historisch erfgoed.
- Wij brengen en houden het onderhoud van het lokale wegennet op een goed peil.
- Wij zorgen voor goede fietsverbindingen tussen de kernen; we stimuleren het fietstoerisme door meer mogelijkheden te bieden om te genieten van de natuur en de ver- en dorpsgezichten door bijvoorbeeld het plaatsen van bankjes, oplaadpunten voor e-bikes (in samenwerking met de horecaondernemers) en het uitbreiden van de Toeristische Opstappunten (TOP- plaatsen).
- Wij werken aan een betere parkeervoorzieningen.
- Wij investeren in veilige wegen.

Belangrijkste financiële effecten

Tv	Omschrijving taakveld	2020	2021	2022	2020-2022	Na 2022
5.2	Sportaccommodaties	25.000	10.000			
5.3	Cultuur			45.000		45.000
5.4	Vrijetijdseconomie	20.500	220.000		225.850	

6. Sociaal domein

Wat is de geleden schade?

- **Wijkteams/Programma Sociaal Domein**
De vele beleidsontwikkelingen in het sociaal domein (nieuwe inkoop per 1 juli 2020, nieuwe wetgeving schuldhelpverlening en inburgering, bezuinigingsopgave Jeugd en Wmo en veranderingen om de doelstellingen uit het beleidsplan Jeugdwet, Wmo en Participatiewet te realiseren) brengen veel werkzaamheden met zich mee. De voor 2020 geplande doorontwikkeling van de toegang tot het sociaal domein, het vergroten van de efficiëntie en effectiviteit heeft door de beperkingen van de Coronacrisis vertraging opgelopen. Deze vertraging geldt niet alleen voor de toegang/wijkteams, maar voor het hele Programma Sociaal Domein. De doorontwikkeling van de toegang tot het sociaal domein omvat o.a. optimalisatie van werkprocessen en verandering van werkwijze. Deze veranderingen doorvoeren in tijd van werken op afstand heeft als complicerende factor gewerkt. Door het instellen van een coronacrisisteam sociaal domein is de prioriteit in de maanden maart tot en met juli komen te liggen op de implementatie van de coronamaatregelen. De beschikbare capaciteit die vrijkwam door de wegvallende zorg is hiervoor benut.
- **Voorzieningen Jeugd en Wmo**
Zorgvragen en -aanbod Jeugdhulp en Wmo zijn tijdelijk stilgelegd, uitgesteld en/of verminderd als gevolg van de Coronacrisis. Verwacht wordt dat er een inhaalslag komt. Deze inhaalslag zien we vanaf begin augustus al op zorgvragen voor Wmo-hulpmiddelen. We verwachten dat door het uitstel de hulpvraag mogelijk verzwaart en dat er zwaardere maatwerkvoorzieningen ingezet moeten worden. Door de coronamaatregelen is er een groter risico op escalaties en complexere crisissituaties. Dit laatste zien we nog niet direct in de breedte van de nieuwe zorgvragen. We verwachten dat deze effecten wel op de middellange termijn zichtbaar worden. Door de coronacrisis kunnen inwoners vereenzamen. Vooral bij kwetsbare groepen ouderen en jongeren is deze kans groter. Ook kan de verwachte financiële crisis bij inwoners voor extra spanning gaan zorgen. Hierdoor ontstaat er mogelijk meer vraag naar psychische hulp. De druk op mantelzorgers en opvoeders neemt toe en vermindert mogelijk de draagkracht. Vraagafhankelijk vervoer is sterk verminderd omdat kwetsbare inwoners thuis moeten blijven.
- **Caleidoz heeft gemiste inkomsten door de crisis en extra uitgaven moeten doen om conform de richtlijnen activiteiten in aangepaste vorm mogelijk te maken.**
- **Jeugdigen hebben een gemis aan leuke momenten.**
- **Verenigingen hebben derving van omzet, potentieel ledenverlies en knelpunten in vergoedingen van kader of vrijwilligers.**

Wat hebben we al gedaan?

- **Zorg voor onze inwoners.** Gemeente en zorgaanbieders zijn beperkt door de coronarichtlijnen en de 1,5 meter samenleving. De hele samenleving ging op slot. Voorzieningen voor dagbesteding sloten de deuren, individuele begeleiding kon niet meer op dezelfde manier plaatsvinden en vele zorgvormen konden niet meer plaatsvinden zoals gebruikelijk. Onze prioriteit was het organiseren van de zorg voor onze inwoners die zij nodig hadden. Dat is in de coronatijd onveranderd. De zorgaanbieders hebben hun verantwoordelijkheid genomen. Voorbeelden hiervan zijn de thuiszorgorganisaties die met aangepaste werkwijze zorg bleven leveren. Zorgaanbieders die alternatieve vormen van zorg boden, zoals beeldbellen in plaats

van individuele gesprekken. Maar bijvoorbeeld ook daar waar de client dat nodig had wel op bezoek gingen, maar samen op gepaste afstand buiten een wandeling maakten. Dit gebeurde in goed overleg met ons. Ook voor onze eigen dienstverlening veranderde er veel. Huisbezoeken waren niet meer mogelijk vanaf half maart. We voerden de gesprekken over zorgvragen met inwoners veelal via telefoon of beeldbellen. Niet in alle gevallen is het mogelijk via telefoon of beeldbellen een goede inschatting te maken van de zorgvraag. Indien dit aan de orde is en er wel zorg nodig is passen we de looptijd van de indicatie aan (2-3 maanden). Dit betekent wel dat er eerder een evaluatiegesprek nodig zal zijn voor continuering van de zorg.

- **Zorgcontinuïteit** aanbieders Jeugdhulp en Wmo. De rijksoverheid en de VNG hebben landelijke afspraken gemaakt. In aansluiting daarop zijn er binnen de inkoopregio Centraal Gelderland afspraken gemaakt over de zorgcontinuïteit. Hierover is centraal vanuit de regio gecommuniceerd met de zorgaanbieders. De essentie van de afspraken is om coulant te zijn qua financiering van aanbieders die de zorg niet op de gebruikelijke manier kunnen leveren. Indien na inspanningen blijkt dat er alsnog liquiditeitsproblemen ontstaan kunnen aanbieders in aanmerking komen voor continuering van benodigde financiering gebaseerd op een maximum van de maandomzet 2019 indexatie van door middel van bevoorschotting vanuit het Rijk.
- **Huisartsen en POH Jeugd.** Er is rechtstreeks contact georganiseerd tussen consulenten van de gemeente en huisartsen. De consulenten werken op basis van een bereikbaarheidsrooster. Huisartsen en praktijkondersteuners worden door het KCC rechtstreeks in contact gebracht met een dienstdoende consulent. Zowel huisartsen, praktijkondersteuners als consulenten zijn positief over deze rechtstreekse verbinding.
- **Veiligheid en Veilig Thuis.** Bij acute onveiligheid zijn huisbezoeken door Veilig Thuis doorgegaan. Er is bij onze consulenten geen grote toename in het aantal casussen zichtbaar, maar wel dat zaken complexer zijn. Nieuwe casussen zijn ernstiger van aard en vragen meer regie van consulenten.

Welke herstelmaatregelen willen we nog treffen?

- **Incidentele bijdrage om de leefbaarheid in de kernen in stand te houden**
Dorpshuizen hebben fors minder omzet gedraaid. Hoewel reserves tot op zekere hoogte toereikend zijn, is een tegemoetkoming wenselijk. We hechten veel belang aan de dorps huizen en willen het behoud stimuleren. Wij willen hiertoe eenmalig € 5.000 per dorps huis beschikbaar stellen ter ondersteuning. Hiervoor vragen wij voor 2020 een budget van in totaal € 50.000.

- **WMO en Jeugd**
Nieuwe initiatieven van inwoners en organisaties in coronatijd ombuigen naar algemene voorzieningen. Hierdoor kan het aantal maatwerkvoorzieningen afnemen.
We zetten daarbij in op:
  - Onderzoeken welke initiatieven hiervoor in aanmerking komen en wanneer deze kunnen worden ingevoerd. Initiatieven rondom het thema eenzaamheid maken hier onderdeel van uit. Caleidoz heeft als welzijnsorganisatie een belangrijke rol en taak bij de algemene voorzieningen, als uitvoerder van het gemeentelijk beleid sociaal domein. Een

deel van het innovatiebudget kan aan Caleidoz worden toegekend om hier uitvoering aan geven.

- Versnellen innovatie zorgaanbieders
- Huidige maatwerkvoorzieningen betrekken bij het versterken algemene voorzieningen
- Meer inzetten van e-Health.

Voorgesteld wordt een impulsbudget beschikbaar te stellen van € 250.000 voor 2021 en voor 2022. Dit geld wordt gevraagd aan de provincie. Er zijn diverse programma's zoals het subsidieprogramma's ZonMW. ZonMW stimuleert gezondheidsonderzoek en zorginnovatie. Ook hier gaan wij een beroep op doen. Dit budget staat los van het uitvoeringsbudget Jeugd en Wmo. Dat is geen innovatiebudget, maar heeft tot doel programma's en projecten ten uitvoer te brengen om doelstellingen vanuit het beleidsplan Jeugd, Wmo en Participatiewet te realiseren.

- **Subsidie Caleidoz**

Caleidoz is één van de organisaties met een bezuinigingsopdracht. Vanaf 2022 gaat het om een verlaging van het reguliere subsidiebedrag met € 67.000, vanaf 2023 met € 134.000.

De organisatie staat extra onder druk door de coronamaatregelen. Voorgesteld wordt de bezuinigingsopdracht een jaar op te schuiven, dus vanaf 2023 in te voeren.

- **Algemene herstelmaatregel ter stimulering van de toekomstbestendigheid van verenigingen, vrijwilligersorganisaties en dorpshuizen.**

€ 30.000 voor sport in 2021 en 2022

€ 10.000 voor cultuur in 2021 en 2022

€ 40.000 voor dorpshuizen in 2021 en 2022

€ 20.000 voor welzijns- en jeugd- en jongerenverenigingen in 2021 en 2022

€ 5.000 voor EHBO, rode kruisverenigingen e.d. in 2021 en 2022

In totaal gaat het € 105.000 in 2021 en 2022. Dit totaalbedrag heeft betrekking op de programma's 5 en 6 en zijn aanvullend op maatregelen die al in deze programma's voor de betreffende onderwerpen/ taakvelden zijn aangegeven.

Arbeidsmarktbeleid

Wat is de geleden schade?

- Door de coronacrisis zijn o.a. stages vervallen, hebben (sommige) bedrijven het moeilijk om te overleven en krijgt onze arbeidsmarkt een grote klap.
- In heel korte tijd is de arbeidsmarkt door de coronacrisis gekanteld. De schade aan de arbeidsmarkt is zeer groot en laat zich kort samenvatten door:
  1. ZZP'ers zonder opdracht
  2. directe inkomensondersteuning nodig
  3. aantal vacatures neemt af
  4. minder kansen voor moeilijke doelgroepen op arbeidsmarkt, minder kansen stages e.d.
  5. faillissementen en toename schulden bij ondernemers.

Dit is een beperkte opsomming en de te verwachten gevolgen voor gemeenten zijn zeer groot. In eerste instantie komen veel mensen die werkeloos worden in de WW. We verwachten dus ook nog een na-ijleffect wanneer de groep die eerst beroep deed op WW, later doorstroomt naar de gemeentelijke bijstand of andere gemeentelijke inkomensvoorzieningen zoals schuldhelpverlening.

De verwachting is dat na de coronacrisis het aantal (zelfstandig) ondernemers met schulden groeit. Inkomsten zijn (deels) weggefallen, vaste lasten blijven doorlopen. Vanuit het kabinet is er een aantal tijdelijke steunmaatregelen zoals TOZO, TOGS en NOW. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor tijdelijk uitstel van betalingen zoals voor belastingen. Uitstel is echter geen afstel. Veel betalingen worden vooruit geschoven maar niet kwijt gescholden. Deze kosten moeten later alsnog betaald worden. De kans bestaat dat hierdoor (zelfstandig) ondernemers alsnog in de schulden komen.

Wat hebben we al gedaan?

- Voedselbank Zevenaar. De verstrekking van de voedselpakketten (wekelijks ruim 160) is de eerste periode goed verlopen. Er is nog voldoende voedsel, ook particulieren komen in deze tijd voedsel brengen. Een paar vaste vrijwilligers kunnen of durven om gezondheidsredenen voorlopig niet te komen. Dit wordt opgevangen door vrijwilligers (vooral jongeren) die zichzelf melden.
- RSD. De RSD heeft veel werk verzet om de extra aanvragen van de Tozo-regeling (tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers) zo snel mogelijk te verwerken en af te handelen. Er zijn 1493 aanvragen TOZO 1 binnengekomen, waarvan voor gemeente Zevenaar 724 voor levensonderhoud en 53 voor bedrijfskrediet (aanvragen stand: 25-6-2020). Op dezelfde peildatum waren er voor TOZO 2 105 aanvragen voor levensonderhoud binnen en 4 voor bedrijfskrediet, in totaal ontving RSD de Liemers voor TOZO 2 218 aanvragen. Vanwege deze extra werkzaamheden, hebben consulenten van de afdeling Maatschappelijke Dienstverlening tijdelijk de telefoondienst van de RSD ondersteund. Ondernemers in de Liemerse gemeenten vinden inmiddels hun weg naar het opgestarte Liemers Ondernemers-portaal. Ondernemersvragen worden daar snel en doeltreffend beantwoord (richtlijn: binnen 24 uur).

Welke herstelmaatregelen willen we nog treffen?

Maatregelen Zevenaar:

- **Pilot instapbanen**

In het nieuwe beleidsplan sociaal domein hebben wij al als doelstelling opgenomen dat wij onze inwoners in trede 1/2a dat een plan heeft bij de toegang van de gemeente Zevenaar en bekend is bij RSD toeneemt met jaarlijks 3%. Wij willen hen scherp in beeld houden. Dit moet als eerste plaats vinden, want dit hebben we ook zo met de gemeenteraad afgesproken. Echter, deze groep maakt, zonder begeleiding weinig kans op werk of dagbesteding. Hiervoor willen wij een pilot starten voor maximaal 10 personen voor de duur van 2 jaar, in samenwerking met RSD de Liemers en andere partners. Op basis van een voorzichtige schatting schatten wij de kosten van deze pilot in op €100.000. Afspraken hierover met onze partnergemeenten of met de RSD zijn er nog niet. Het gaat hier om maatschappelijk nuttige taken die niet worden uitgevoerd door de reguliere arbeidsmarkt.

Maatregelen op Liemers en regionaal niveau:

- **Intensiveren businesscase RSD De Liemers**

Doel van de businesscase:

- 1) Investeren in mensen (mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt; zoals laagopgeleiden, statushouders, ouderen, arbeidsbeperkten etc.).
  - 2) De RSD ontwikkelt zich tot dé Netwerkorganisatie voor Werk in Inkomen in de regio waarbinnen de klant centraal staat.
  - 3) Een organisatie die midden in de samenleving staat en die in samenwerking met (lokale) werkgevers een impuls geeft aan de doorontwikkeling van de inclusieve arbeidsmarkt.
- Als maatregel voor herstel en het verbeteren van de situatie moet het ondernemersportaal worden gecontinueerd.

Ondernemersportaal: Om te zorgen dat ondernemers snel, duidelijk en deskundig advies krijgen op hun vraag, is het Liemers Ondernemers Portaal opgericht. Een plek, waarin versplinterde overheidsinstanties (RSD, gemeenten Duiven, Westervoort, Zevenaar, UWV, Werkgeversservicepunt Midden Gelderland) nauw samenwerken met onderwijs en ondernemers. Het portaal reageert snel op vragen rondom werk en inkomen en verbindt mensen en organisaties. Zo ontzorgen we de lokale ondernemer, weten we wat er speelt in de lokale arbeidsmarkt, kunnen we snel voorzien in raad en daad en versterken de onderlinge samenwerking tussen de deelnemende instanties. Daarnaast laten we de betrokkenheid van de overheid zien in deze moeilijke tijden. Mogelijk weten ondernemers ons dan ook in betere tijden te vinden, wanneer zij nieuw personeel zoeken.

Leer- en ontwikkelnetwerk (LEON)

Ook zien we kansen om het Leer- en ontwikkelnetwerk (LEON) versneld uit te voeren om de arbeidsmarkt een impuls te geven. Binnen LEON kunnen partijen zich aanmelden wanneer zij een aanbod hebben voor de klanten van de RSD. Deze aanmeldingen worden beoordeeld op de vooraf aangegeven criteria en mocht de aanbieder aan de gestelde criteria voldoen, kan deze partij onderdeel worden van LEON. Werkzoekenden, die van de gemeente afhankelijk zijn voor een P-wet uitkering en ondersteuning naar werk, slagen er veelal niet in om op eigen kracht een baan te vinden. Deze mensen hebben vaak een lange afstand naar werk, doordat zij al langere tijd werkloos zijn of één of meerdere belemmeringen ervaren. Voorbeelden van specifieke doelgroepen zijn statushouders, arbeidsbeperkten en laaggeletterden. Sinds de corona crisis, hebben we ook mensen met een korte afstand tot werk in onze doelgroep. Om deze mensen richting de arbeidsmarkt te begeleiden, is inzet van intensieve en deskundige maatwerkbegeleiding van groot belang. De inzet van aanbieders in LEON, is van groot belang om te zorgen dat werkzoekenden niet stilstaan of afdrijven van de arbeidsmarkt, maar juist ontwikkelen richting de arbeidsmarkt. Hiervoor wordt de kans op betaald werk aanzienlijk vergroot en daarmee hun sociaal- economische situatie verbeterd.

Voortzetting ondersteuning vanuit ondernemersportaal van september 2020 tot september 2021 wordt geraamd op € 168.000. Voor de uitvoering van LEON denken we ook aan een impuls voor 1 jaar in 2020 en 2021. Daarmee is een bedrag van € 150.000 gemoeid Liemers breed. Voor alleen Zevenaar is dat € 87.360 respectievelijk € 78.000.

- **Tijdelijke extra investering bijdrage Liemerse ambassade**

Ons streven is naar een kwalitatief en kwantitatief duurzaam evenwicht op de arbeidsmarkt. In samenwerking met ondernemers, onderwijs en (andere) overheden (ook wel 'de drie "o"s') genoemd. De gemeente stelt vanuit het participatiebudget hier jaarlijks €1,- per inwoner voor beschikbaar. Om de projecten van stichting Liemerse Ambassade een impuls te geven stellen wij de provincie voor om dit bedrag van zowel Westervoort, Duiven en Zevenaar in het kader van herstel arbeidsmarkt coronacrisis tijdelijk te verdubbelen in 2021 en 2022 met jaarlijks in totaal € 88.000. Hiervoor zouden reeds gestarte en nog te starten projecten van Liemerse ambassade een impuls kunnen krijgen. Voor specifiek Zevenaar is dat conform de verdeelsleutel € 45.760 in 2021 en 2022.

- Expertise inhuren schuldhulpverlening aan ondernemers**
 De gemeente heeft geen expertise in huis als het gaat om schuldhulpverlening specifiek voor (zelfstandige) ondernemers. Er zijn bedrijven die expertise hebben om ondernemers in schulden te helpen. De mogelijkheden voor samenwerking met hen willen wij onderzoeken, ook als het gaat om preventie en vroegsignalering van schulden bij ondernemers. Hierbij lopen wij samen op met de RSD de Liemers (onderdeel BBZ) en gemeenten Duiven en Westervoort. In nauwe samenspraak met het bedrijfsleven, kunnen bedrijven worden ingezet om ondernemers in schulden te helpen. We verwachten dat dit (ruwe schatting) eenmalig € 40.000 kost. Ook kan overwogen worden om dit tijdelijk te doen als reactie op/bestrijding van negatieve gevolgen voor ondernemers ten gevolge van de coronacrisis. Voor Zevenaar betekent dit € 20.800. Het gaat hier om een gemeentelijke taak die onvoldoende duidelijk was vastgelegd in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. De wet wordt hierop aangepast.
- Werken aan werk in Gelderland/ Perspectief op werk/ Uitvoeringsagenda 2.0**
 Eind 2018 is er in de arbeidsmarktregio Midden Gelderland de intentieverklaring "Strategische Agenda Inclusieve Arbeidsmarkt" geformuleerd. Onderdeel van deze Strategische Agenda was een Strategische dynamische Uitvoeringsagenda waarin dertien verschillende actielijnen zijn ondergebracht. Voor de financiering van deze actielijnen is subsidie aangevraagd en verkregen vanuit het stimuleringsprogramma van het ministerie van SZW: Perspectief op Werk. De financiële ondersteuning bestaat uit een bijdrage van 1 miljoen euro per arbeidsmarktregio, toegekend om in te zetten om mensen te ondersteunen richting werk.

Echter, deze 13 actielijnen uit het programma Perspectief op Werk staan door de coronacrisis onder druk. In heel korte tijd is de arbeidsmarkt gekanteld door de COVID-19 crisis. Begin maart 2020 was de arbeidsmarkt gespannen en was er bij werkgevers een grote noodzaak om kandidaten te vinden voor het grote aantal vacatures dat open stond. In een paar maanden tijd zijn de vooruitzichten gewijzigd en is de verwachting dat de vraag naar werkzoekenden de komende periode nog verder afneemt als gevolg van de crisis. Deze ontwikkeling vertaalt zich ook in een grotere instroom van mensen die een uitkering aanvragen. Veel ondernemers staan voor fundamentele uitdagingen en vrezen voor hun voortbestaan. Veel zelfstandigen hebben zich inmiddels gemeld bij de gemeenten voor financiële steun en het aantal bijstands- en WW-aanvragen is fors toegenomen. Dit alles vraagt om actie van belangrijke onderwijs- en arbeidsmarktpartners in Midden Gelderland. In overleg met de provincie is bepaald dat de voorkeur uitgaat naar een gezamenlijk plan van de zes arbeidsmarktregio's. Hieruit is het plan "Werken aan Werk Gelderland" ontstaan. De Gelderse Arbeidsmarktregio's willen nu inzetten op de volgende 2 actielijnen:

1. *'Van Werk naar Werk-trajecten' en snelle omscholing*
2. *Beschikbaar maken en behouden van voldoende stages en leerwerkbanen*

Actielijn 1 'Van werk naar werk-trajecten en snelle omscholing'

- o WSP Midden-Gelderland werkt door. Binnen het WSP (WerkgeversServicePunt) is in aansluiting op het landelijk project "Nederland Werkt door.NL" een adviesteam ingericht dat werkgevers benadert en over de sectoren en branches heen probeert de verbinding te leggen tussen sectoren waar een overschot aan personeel is of dreigt met werkgevers waar juist nu tekorten ontstaan.

- o het inzetten van minimaal 100 transitievouchers die helpen om mensen snel om te scholen of door te geleiden van werk naar werk.
- o het inrichten van een actieteam "Midden-Gelderland Werkt door" om werkgevers en werkzoekende (met en zonder werk) snel met elkaar te verbinden in combinatie met versterken van de tijdelijke capaciteit van het Leerwerkloket;

Actielijn 2 'Beschikbaar maken en houden van voldoende stages en leerwerkbanen':

- o uitvoeren van 30 praktijksimulatie-trajecten door ROC Rijn IJssel in samenwerking met Scalabor
- o het inzetten van 250 stage-incentives aan stage-aanbieders voor leerlingen vanuit VSO-Pro (Voortgezet Speciaal onderwijs – Praktijk Onderwijs) en Entree opleidingen (geen diploma, wel een opleiding)
- o 50 trainingen digitale vaardigheden voor BBLers (beroeps begeleidende leerweg. BBLers combineren werken met leren)
- o 30 banen creëren voor schoolverlaters van VSO-Pro en entree opleidingen in de "Werkbrigade" bij Scalabor.
- o Project (V)MBO carrièremakers: ervaringsverhalen van loopbanen van inspirerende mensen het bedrijfsleven toegankelijk maken voor (v)mbo-studenten.

Naast deze actielijnen, wordt ingezet op verbreding SROI en de doorontwikkeling van de regionale app. Deze worden hieronder nader toegelicht. Van de actielijnen uit Perspectief op Werk is een aantal niet uitvoerbaar/ dan wel komen te vervallen. De focus als gevolg van corona ligt op nieuwe actielijnen die verder worden verbreed. Dit vergt een andere inzet van de gelden die zijn vrijgemaakt voor 'Perspectief op Werk'. De regio Midden-Gelderland kan vanuit de Provincie voor het projectplan "Werken aan werk Gelderland" rekenen op een bedrag van €712.000.

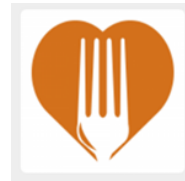
Van de gemeenten zal inzet worden gevraagd via RSD "de Liemers" en hier is (nog) niet in voorzien. Wij willen dit met kracht doorzetten en vragen daarom geld aan de gemeenteraad voor het vergroten van de inzet bij RSD. Het gaat hier om de inzet van 1 dag per week in de periode oktober 2020 tot en met 2021. Wij stellen voor om hiervoor €50.000 vrij te maken Liemers breed. Voor specifiek Zevenaar is dat € 26.000 verdeeld over 2020 en 2021.

- **Verbreden SROI** (Social Return on Investment: mogelijkheden voor ondernemers om sociaal en duurzaam ondernemen in de praktijk vorm te geven). SROI bij overheidsopdrachten is primair bedoeld om personen met een afstand tot de arbeidsmarkt meer kansen te geven op werk of ontwikkelingsmogelijkheden. Juist in tijden waarin de arbeidsmarkt sterk onder druk staat, is het inzetten van Social Return actueel en relevant. Hiervoor is het belangrijk dat het beleidskader Social Return in het eigen Inkoop- en aanbestedingsbeleid wordt geïntegreerd, wordt gestart met een pilot van twee jaar voor de regionale uitvoering van Social Return, het eigenaarschap voor Social Return in de eigen organisatie eenduidig wordt belegd en de financiële middelen of personele capaciteit per gemeente beschikbaar wordt gesteld om de regionale samenwerking mogelijk te maken. Voorstel is om een pilot van start te laten gaan en tegelijkertijd bij iedere individuele gemeente de doorontwikkeling van Social Return vaart te geven. De pilot ziet op een businesscase voor regionale samenwerking Social Return met als doel: meer kansen op (duurzaam) werk en besparingen uitkeringslasten., minder organisatiekosten en meer tevredenheid bij werkgevers. Een deel van deze kosten worden gefinancierd vanuit "Perspectief op Werk". Het nog extra benodigde budget voor specifiek Zevenaar past binnen bestaand budget (budget Participatiewet).

- **Doorontwikkeling regionale app "samen voor een baan" en extra virtuele ontmoetingen.**
In de regio zijn meerdere initiatieven en projecten die direct contact tussen werkzoekenden en werkgevers faciliteren zoals de landelijke kandidatenverkenner en werk.nl. Specifiek voor de regio is de app van RSD de Liemers waardoor mensen met een bijstandsuitkering snel toegang hebben tot actuele informatie over werkervaringsplekken, trajecten en vacatures. De wens is er om de app uit te breiden tot een uniforme tool die zowel voor werkzoekenden als werkgevers mogelijkheden biedt om direct en transparant met elkaar in contact te komen én vragen te stellen over regelgeving, ervaringen en ondersteuning. We willen hiermee een kwalitatieve impuls aan de al bestaande app geven. Deze actie komt nog voort uit het stimuleringsprogramma 'Perspectief op werk' en de doorontwikkeling van deze app van de RSD de Liemers is gedekt uit deze gelden.

Relatie met het coalitieakkoord:

- Sociaal domein: inzetten op innovatie
- In het coalitieakkoord staat dat wij zoveel mogelijk mensen naar werk begeleiden. En daar is ook op alle manieren in geïnvesteerd. Echter, met een crisis van deze omvang en de daarmee gemoeide extra werkzaamheden is (tijdelijke) uitbreiding van onze uitvoeringscapaciteit noodzakelijk. We willen dat niet zelf, maar op niveau van de arbeidsmarktregio realiseren. De provincie Gelderland denkt met ons mee en heeft geld voor de herstelfase gereserveerd. Wij willen voor herstelfase extra beleidscapaciteit op het niveau van de arbeidsmarktregio om onze plannen een impuls te geven.
- Schulden staan in het coalitieakkoord genoemd. Echter, dit in de context van inwoners. Bestrijden schulden bij bedrijven is 'een nieuwe tak van sport' voor de gemeente. Wij willen de mogelijkheden hiervoor onderzoeken.

- Wij vinden de voedselbank heel belangrijk.
- In het nieuwe beleidsplan sociaal domein hebben wij als doelstelling dat wij bepaalde inwoners scherp in de gaten willen houden. Door de coronacrisis, maken deze groepen zonder assistentie geen kans op de haperende arbeidsmarkt die moet herstellen van de Coronacrisis. In het coalitieakkoord staat dat wij zoveel mogelijk mensen begeleiden naar werk.
- In het coalitieakkoord staat dat wij een duurzame en vitale economie en arbeidsmarkt voor staan. We investeren in relaties met ondernemers en in relaties met het onderwijs.

Belangrijkste financiële effecten

Tv	Omschrijving taakveld	2020	2021	2022	2020-2022	Na 2022
	Stimuleren toekomstbestendigheid van verenigingen, vrijwilligersorganisaties en dorpshuizen.		105.000	105.000		
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	50.000				
6.3	Werk en inkomen	87.360	144.560	45.760		
6.5	Arbeidsparticipatie	5.200	20.800	100.000		
6.6	WMO		250.000	317.000		67.000

7. Volksgezondheid en duurzaamheid

Duurzaamheid

Wat is de geleden schade?

- In 2020 zal - voor het eerst in twintig jaar - het aantal geïnstalleerde megawatts lager liggen dan het jaar ervoor. De sector zal de klap langzaam te boven komen, maar ook in 2021 zal er naar verwachting nog maar beperkte groei zijn. De duurzame energiesector lijkt wel robuuster dan de fossiele sector.

Om na de coronacrisis energiebesparende investeringen weer op gang te krijgen, moeten vooral de zorgen bij consumenten worden weggenomen. Op dit moment maken Nederlanders zich vooral zorgen over hun gezondheid. Dat is logisch gezien de continue aandacht voor een eventuele nieuwe golf.

De opgave ten aanzien van de energie- en warmtetransitie is groot. Dit kan de gemeente niet alleen aan. Samenwerking met inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven is nodig. In dit kader zal ook kennis, kunde en capaciteit nodig zijn. Wat dit precies is, zal bij de verdere uitwerking van de (bestaande) plannen duidelijk worden. Duurzaamheid is in enige mate bij de andere programma's verwerkt, zoals bij de maatregelen voor de werklocaties en de elektrische scooters.

Wat hebben we gedaan?

- Wij hebben vanuit de gemeente geen extra maatregelen opgepakt. De reguliere trajecten zijn door blijven lopen.
- Momenteel loopt het traject voor de aanleg van een warmtenet. We gaan stap voor stap van het aardgas af en gaan met warmtenetten onze woningen verwarmen. Een slim en duurzaam alternatief. Met een warmtenet wordt een warmtebron verbonden met de gebruiker van die warmte.

Welke herstelmaatregelen willen we nog treffen?

- **Versnellen wijk voor de toekomst (aardgasvrij maken van wijken).**
De pilot Wijk van de Toekomst – Angerlo is in 2019 gestart. Voor de procesbegeleiding heeft Zevenaar een subsidie van de provincie ontvangen (cofinanciering). Dit traject stop medio 2021. Eind 2020/begin 2021 wordt een Plan van Aanpak door de regiegroep Angerlo (inwoners van het dorp) opgeleverd dat in 2021 verder wordt uitgewerkt en ter besluitvorming wordt voorgelegd. Zowel voor het vervolg in Angerlo (uitvoering geven aan het Plan van Aanpak) als het uitrollen van de aanpak voor de warmtetransitie naar andere wijken of dorpen is procesgeld nodig. Het gaat hier om een bedrag van € 100.000 in 2021.

- **Versnellen verduurzaming gebouwen gemeentelijke organisatie**

De gemeente Zevenaar heeft als doelstelling om als organisatie in 2025 energieneutraal en 100% aardgasvrij te zijn. Om hier invulling aan te geven moet gestart worden met de eerste verduurzamingsprojecten op gebied van maatschappelijk vastgoed. Wij willen in 2020 voor diverse gemeentelijke panden starten met de planvorming en onderzoeken van de mogelijkheden voor verduurzaming. Hiervoor kan een gecertificeerde partij een Energie Prestatie Advies voor Utiliteitsgebouw (EPA-U scan) i.c.m. een maatwerkadvies opstellen. De planvorming is in 2021 gepland en de uitvoering in de periode 2022- 2024.

Voor 2020 betekent dit advies en werkzaamheden voor de volgende panden:

- Gemeentehuis en Turmac Cultuurfabriek: energieneutraal maken
- Gemeentewerf: energieneutraal maken
- Brandweerkazerne Zevenaar: dakbedekking vervangen en zonnepanelen plaatsen
- Parkeergarage Masiusplein: energieneutraal maken.
- Brandweergarage Giesbeek: energieneutraal maken.
- Musiater: inventarisatie quickwins voor verduurzaming.

Voor het opstellen van maatwerkadviezen, het maken van plannen en de uitvoering van werken worden opdrachten gegeven aan externe bedrijven. Door in de aanbesteding nadrukkelijk ook lokale en regionale partijen te betrekken kunnen wij een impuls geven aan het bedrijfsleven. Investeringskosten in de voorbereiding in 2020 zijn geraamd op € 13.000 en verdere planvorming in 2021 op € 147.000. Uitgaande van een ambitieus scenario, zouden we in 2022 kunnen starten met werkzaamheden aan de volgende panden:

- De brandweerkazerne
- Musiater
- Parkeergarage Masiusplein.

Dit betekent een bedrag van € 1.280.000 voor de uitvoering. Dit is inclusief de inhuur van een projectmanager omdat we in het ambitieuze scenario niet de interne capaciteit hebben om deze werken voor te bereiden. In 2021 kunnen we dan de contracten aangaan met de externe partijen zodat deze partijen zekerheid hebben op werk in 2022.

De uitvoering van de werkzaamheden aan het gemeentehuis, de Cultuurfabriek en de werf vindt later plaats (na 2022) en de daarmee gepaard gaande kosten blijven daarmee buiten de scope van dit herstelplan.

Relatie met het coalitieakkoord:

- Wij willen de klimaatdoelstellingen eerder dan afgesproken realiseren.
- Wij onderschrijven het tienpuntenplan van het Gelders Energieakkoord en geven daaraan uitvoering.
- Inzetten op duurzaamheidsmaatregelen betekent werkgelegenheid, ook voor onze plaatselijke ondernemers.

Belangrijkste financiële effecten

Tv	Omschrijving taakveld	2020	2021	2022	2020-2022	Na 2022
7.2	Energie-neutraal maken eigen organisatie	13.000	147.000	1.280.000		
7.5	Aardgasvrij Zevenaar/ Wijk van de Toekomst		100.000			

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Wat is de geleden schade?

- Op dit moment is er geen sprake van directe schade.
- Er is ook geen terugval te constateren in het aantal vergunningen.

Wat hebben we al gedaan?

- De gemeente heeft nauwelijks invloed op bovengenoemde macro-economische gebeurtenissen.

Welke herstelmaatregelen willen we nog treffen?

- **Uitbreiding Groot-Holthuizen**
Om de woningbouw te stimuleren werken we momenteel aan de uitbreiding van Groot Holthuizen. Hier wordt een 4e buurtschap ontwikkeld wat ruimte biedt aan ruim 100 woningen. Een en ander sluit aan bij de zgn. regionale Woondeal.
- **BAT**
Voor de BAT-locatie (private ontwikkeling) zijn we in gesprek met de ontwikkelaar voor een volgende fase met daardoor extra woningaanbod.

Uitbreiding van de woningaantallen levert werkgelegenheid op, incidentele winst voor de gemeente uit grondverkoop. Structurele opbrengsten uit OZB en Algemene uitkering.

Relatie met het coalitieakkoord:

- De woningvoorraad moet op peil gehouden worden om te voorkomen dat er lange wachttijden ontstaan.
- Wij zetten in op levensloopbestendige woningen, zodat mensen langer in hun huis kunnen blijven wonen.
- We willen betaalbare woningen bouwen voor jongeren.
- We staan open voor kleine, verplaatsbare woningen, maar slechts in kleine aantallen per wijk. Dergelijke woningen zijn flexibel en worden op grond van maatwerk (behoefte) geplaatst. Dat vraagt om een flexibele toepassing van bestemmingsplannen.

Risicoparagraaf

De gemeente Zevenaar heeft een corona-risicoanalyse gemaakt om gevolgen en acties door de coronacrisis in kaart te brengen. Het is belangrijk om te anticiperen op de uitdagingen waar we de komende periode voor komen te staan. Hieronder worden de risico's weergegeven zoals deze nu bekend zijn bij de gemeente. Voor een aantal risico's zoals opgenomen in de kaderbrief zijn in dit herstelplan maatregelen getroffen. Daarmee wordt beoogd de verwachte risico's op te vangen. De risico's die niet met maatregelen uit dit herstelplan worden ondervangen, zijn de volgende:

o. Bestuur en ondersteuning

- Hoger ziekteverzuim kan tot gevolg hebben dat er meer inhuur nodig is.
- Het starten, naar voren halen van extra projecten betekent extra inzet.
- Binnen Juridische zaken wordt met name in de tweede helft van 2020 en eind 2020 een toename verwacht in het aantal bezwaarschriften als gevolg van de hoeveelheid Tozo aanvragen bij de RSD. Enerzijds wordt de toename op de korte termijn verwacht bij afgewezen aanvragen en anderzijds verwachten wij een toename op de lange termijn zodra de rechtmatigheidscontroles hebben plaatsgevonden. Er zal vaker sprake zijn van adviesvragen die zien op financiële steun in de vorm van subsidie of huurprijsverlaging nu ondernemers, verenigingen en andere partijen door de crisis hun inkomsten hebben zien dalen. De financiële gevolgen zijn nog niet in te schatten.
- Het faciliteren van een thuiswerkplek kan een structureel karakter krijgen, waarvoor jaarlijks een budget beschikbaar moet worden gesteld.
- Hoger percentage oninbaarheid bij belastingen en hogere kosten voor invorderen.
- Lagere opbrengsten parkeerbelasting
- Onzekerheid rondom algemene uitkering. Kan hoger uitvallen, maar mogelijk worden andere kosten niet volledig gecompenseerd.
- Door de financiële gevolgen van de coronacrisis verwachten wij extra tekorten en mogelijk vertraging van de uitvoering van de bezuinigingsmaatregelen die zijn besloten bij de begroting 2020-2023. Dit kan tot gevolg hebben dat de begroting 2021-2024 niet structureel sluitend zal zijn.
- Participatie zal anders gaan plaatsvinden en dat brengt extra kosten met zich mee.

1. Veiligheid

- Toename van de kosten van handhaving. Mogelijk dat er extra ingehuurd moet worden in 2021.
- Bijdrage aan VGGM zal naar alle waarschijnlijk hoger gaan worden.

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

- Snelheid (naar voren halen e.d.) leidt lang niet altijd tot een voordeel en kan ten koste gaan van kwaliteit en budget.
- In 2019 heeft de raad als onderdeel van het pakket aan bezuinigingen besloten om kortingen op de onderhoudsbudgetten door te voeren.
- Parkeervakken liggen in de regel naast elkaar en is er geen 1½ meter afstand tussen de auto's en uitstappende mensen. Gemeente Zevenaar heeft hiervoor geen maatregelen getroffen. Er wordt vanuit gegaan dat dit niet nodig is en dat bezoekers hun eigen verantwoordelijkheid nemen (niet tegelijk uitstappen maar even wachten op elkaar). Dit geldt ook voor de parkeergarage.

3. Economie

- We kunnen als gemeente een belangrijke rol spelen in de fase van herstel. Er is een risico dat dit door niet toereikende personele capaciteit niet voldoende kan worden gefaciliteerd binnen de huidige organisatie/formatie.
- Risico dat door de crisis de grondexploitaties negatief worden beïnvloed. Investeringsbeslissingen worden uitgesteld en er ontstaat een grotere onzekerheid, waardoor opbrengsten lager uit kunnen vallen.
- De ambulante handel staat onder druk. De coronacrisis kan de nekslag geven voor sommige standplaatshouders met name in de non-food sector. Dit kan op langere termijn tot verschraling van de markt leiden.

4. Onderwijs

- Effecten op de lange termijn voor onderwijsachterstanden zijn nu nog onvoldoende in beeld.
- Gezinnen met een lage sociaaleconomische positie, met laaggeletterde ouders of nieuwkomers (zoals statushouders) hebben een groter risico om negatieve gevolgen te ervaren van de coronacrisis. Kinderen in deze gezinnen hebben meer kans op onderwijsachterstand. Deze gezinnen en kinderen hebben mogelijk meer ondersteuning nodig. Dit levert een beleidsmatig risico op voor de langere termijn.
- We verwachten een toename van het aantal voortijdige schoolverlaters voor het schooljaar 2019-2020. Dit kan van invloed zijn op de hoogte van de gemeentelijke bijdrage aan de MGR (module Onderwijszaken) voor de uitvoering van leerplichttaken vanaf 2024.

5. Sport, cultuur en recreatie

- In de aangekondigde rijksregeling voor sportaccommodaties wordt onderscheid gemaakt tussen gemeentelijke en zelfstandige sportaccommodaties. Het is nog niet duidelijk of de regeling voldoende soelaas biedt voor met name de zelfstandige accommodaties.
- De verantwoordelijkheid voor naleving van de protocollen en de RIVM-richtlijnen ligt bij de cultuurorganisaties, (sport)verenigingen en sportorganisaties zelf. Wij hebben onvoldoende capaciteit voor preventieve controles. Handhaving vindt plaats op basis van meldingen.
- Het is mogelijk dat de levensvatbaarheid van Horeca Hal 12 BV wordt aangetast. De invulling van de horecafunctie en de exploitatie van de Turmac Cultuur hal kan dan in gevaar komen.

6. Sociaal domein

- De verwachte negatieve ontwikkeling van de economie en daarmee de mogelijke stijging van bijvoorbeeld werkloosheid is van invloed op het sociaal domein. De mogelijkheid bestaat dat de omvang van de doelgroep Arbeidsparticipatie (werkzoekenden) dan toeneemt. De kans is aanwezig dat een deel van deze doelgroep niet direct of niet meer een baan krijgt.
- Bij werkloosheid of economische terugval wordt mogelijk een beroep op gemeentelijke voorzieningen zoals schuldhulpverlening, minimaregelingen en/of zorg gedaan.
- Er kan door uitgestelde hulpvragen of inzetten van alternatieve zorgvormen in verband met corona een inhaaleffect ontstaan. Het risico bestaat dat door het uitstel de hulpvraag verzwaart en wij ook zwaardere maatwerkvoorzieningen moeten inzetten.
- Het is lastig te voorspellen of -en zo ja, met welke impact- een eventuele tweede golf coronabesmettingen zou kunnen toeslaan en wat daarvan de gevolgen van zouden kunnen zijn.

- Voor de financiële regelingen ZZP'ers worden alle uitkerings -en uitvoeringskosten vergoed door het rijk. Het is echter wel belangrijk dat deze dan goed in beeld zijn en wij alle (extra) kosten registreren en declareren.
- De coronacrisis heeft een vertragend effect op de impact en de implementatiesnelheid van de maatregelen en beleidswijzigingen die volgen uit het Beleidsplan Jeugdwet, Wmo en Participatiewet 2020-2023. De maatregelen richten zich mede op het beïnvloeden van de volumestijging.
- De coronacrisis kan gevolgen hebben voor (de kwaliteit van) het voorzieningenniveau in onze gemeente (verenigingen, buurt- en dorpshuizen, kinderopvang). Als voorliggende voorzieningen/activiteiten niet voortgezet kunnen worden, kan dit op de middellange termijn een stijging veroorzaken van het aantal maatwerkvoorzieningen (hulpmiddelen, Wmo en Jeugd) dat we afgeven. Als hier sprake van is dan betekent dit waarschijnlijk dat de totaaluitgaven voor de maatwerkvoorzieningen harder stijgen dan is meegenomen in de autonome ontwikkelingen.
- Extra risico's voor eenzaamheid en mantelzorgbelasting.

7. Volksgezondheid en duurzaamheid

- Om verspreiding van de coronavirus tegen te gaan zijn er beperkingen opgelegd m.b.t. persoonlijk contact tussen personen. Indien deze maatregelen niet worden opgevolgd en er niet op wordt toegezien, loopt de volksgezondheid gevaar.

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

- Mogelijke daling van woningprijzen en daarmee grondprijzen. Signalen uit de markt geven aan dat de vraag naar woningen weliswaar blijft, maar dat de trend van stijgende woningprijzen stopt. Mogelijk kan er een daling optreden waardoor de grondprijzen in de gemeentelijke grondexploitaties onder druk komt te staan. Op dit moment is dit nog niet concreet zichtbaar. De taakstellende gronduitgifte voor 2020 is inmiddels gerealiseerd. Voor 2021 e.v. is dit moeilijk te voorspellen.
- Door verslechtering van de economische omstandigheden (werkloosheid, inkomensdaling) kan de gronduitgifte vertraging oplopen. Hierdoor ontstaan renteverliezen.

Financieel overzicht van de maatregelen

Hieronder worden voor de verschillende taakvelden binnen de programma's van de begroting een overzicht gegeven. Daarbij wordt per taakveld waarop de herstelmaatregelen zien, aangegeven op welk jaar of in welke jaren de betreffende maatregel betrekking heeft. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat in onderstaand overzicht alleen bedragen zijn opgenomen die op dit moment zijn ingeschat als extra, incidentele bedragen waarin in de begroting niet is voorzien. Voor de herstelmaatregelen vragen we in totaal een bedrag van € 5.189.030 aan de raad. We zetten daarbij in op circa 40% cofinanciering vanuit provincie en/of andere regionale verbanden. Hieronder wordt dit nader weergegeven:

Taak veld	Programma	Omschrijving	Uitvoering in 2020	Uitvoering in 2021	Uitvoering in 2022	Uitvoering 2020-2022	Uitvoeren na 2022	Nieuwe dekking
0	Bestuur en ondersteuning							
0.64		Overige belastingen •hondenbelasting; •precariobelasting; •reclamebelasting;	40.000					40.000
3.	Economie							
3.1	Economische ontwikkeling	Centrum Zevenaar	20.000					20.000
		Digitaliseringsvouchers				50.000		50.000
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Centrum Zevenaar		90.000	90.000			180.000
		Hengelder en Tatelaar			500.000			500.000
		Herinrichting Markt Zevenaar		350.000				350.000

		Herinrichting Muldershof Zevenaar			490.000			490.000
		Scooterpool		15.000				15.000
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	Dienstverlening 1,5 meter team				40.000		40.000
		Stimuleren evenementen		15.000				15.000
3.4	Economische promotie	Versterking logistieke hotspot EMZ				60.000		60.000
5.	Sport , cultuur en recreatie (VTE)							
5.2	Sportaccommodaties	Stimuleren sportverenigingen met accommodaties	25.000					25.000
		Stimuleren samenwerking verenigingen		10.000				10.000
5.3	Cultuur	Kunstwerk! Uitstellen bezuiniging Volksuniversiteit			45.000		45.000	90.000
5.4.6	Recreatie / Vrijtijds-economie	Opstellen Uitvoerings- en investeringsagenda TTP + deels (ivm corona) laaghangend fruit uitvoeren		15.000				15.000
		Regionaal plan gastheerschap	10.000					10.000
		Acties voortkomend uit toeristisch marketingplan Liemers				25.850		25.850
		IVN-cursus Gastheer van het landschap		25.000				25.000
		Groeiversneller en innovatievouchers Recreatie & Toerisme	8.000	10.000				18.000

		Acties voortkomend uit onderzoek toeristische potentie waterlinies (ws i.c.m. uitkomst belevingsgebied IJsselvallei)				200.000		200.000
		Toeristische bebording	2.500	20.000				22.500
		Toevoegen van voorzieningen in openbare ruimte langs toeristische routestructuren		135.000				135.000
		Parkeerplaatsen bij TOP Huis Aerdt		15.000				15.000
	6. Sociaal Domein							
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Dorpshuizen	50.000					50.000
6.3	Werk en inkomen	Businesscase RSD	87.360	78.000				165.360
		Intensiveren Liemerse ambassade		45.760	45.760			91.520
		Expertise inhuren schuldhulpverlening aan ondernemers		20.800				20.800
6.5	Arbeidsparticipatie	Werk aan werk Gelderland	5.200	20.800				26.000
		Pilot instapbanen				100.000		100.000
6.6	WMO	Maatwerkvoorzieningen (WMO en Jeugd)		250.000	250.000			500.000
		Caleidoz			67.000		67.000	134.000
	Algemeen	Toekomstbestendigheid verenigingen, vrijwilligersorganisaties en dorpshuizen.		105.000	105.000			210.000
7.	Volksgezondheid en duurzaamheid							
7.2.2.	Energieneutraal maken eigen organisatie		13.000	147.000	1.280.000			1.440.000
7.2.5.	Wijk van de Toekomst	Aardgasvrij Angerlo		100.000				100.000

Totaal			261.060	1.467.360	2.872.760	475.850	112.000	5.189.030
	Wat vragen we aan de raad?							2.189.030
	Cofinanciering vanuit de provincie/ regio							3.000.000

Tijde van het schrijven van de laatste versie van dit plan was nog niet duidelijk met welke bedrag Zevenaar precies rekening kan houden wat betreft cofinanciering. Dit bedrag ka dus nog anders zijn dan zoals hier weergegeven. In dat geval moeten er keuzes worden gemaakte welke maatregelen wel en welke niet worden opgepakt binnen het bedrag dat de raad wil investeren vanuit de algemene reserve.

Hieronder een overzicht van de totale bedragen per programma. Daaruit blijkt dat de maatregelen met name betrekking hebben op de programma's 3, 6 en 7 in de jaren 2021 en 2022.

Programma	2020	2021	2022	2020-2022	Na 2022	Totaal
0	40.000					40.000
1						
2						
3	20.000	470.000	1.080.000	150.000		1.720.000
4						
5	45.500	230.000	45.000	225.850	45.000	591.350
6	142.560	520.360	467.760	100.000	67.000	1.297.680
7	13.000	247.000	1.280.000			1.540.000
8						
Totaal	261.060	1.467.360	2.872.760	475.850	112.000	5.189.030

Bijlage: Overzicht financiële regelingen en ander ondersteuning vanuit rijk en provincie

Hieronder volgt een overzicht van de subsidie- en financieringsmogelijkheden van verschillende subsidieverstrekkers in verband met de COVID-19 maatregelen. Dit betreft een momentopname. Voor de meest actuele informatie verwijzen wij u naar de link van de website van de regeling. De **oranje** gemarkeerde kolommen betreffen regelingen die reeds gesloten zijn of waarvoor geen subsidie meer kan worden aangevraagd.

Bedrijven, zzp'ers, zelfstandigen

Financiële tegemoetkoming

Regeling	Doelgroep	Deadline	Max. bijdrage	Toelichting
Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW) - UWV	Ondernemers met min. 20% omzet verlies in 3 maanden	Doorlopend tot eind augustus 2020	Afhankelijk van omzet verlies	Werkgevers die structureel omzetverlies hebben en voldoen aan de voorwaarden, kunnen met de NOW een tegemoet-koming in de loonkosten krijgen. Doel is zoveel mogelijk werknemers aan het werk houden. Ook oproepkrachten, uitzendwerkers en payrollmedewerkers vallen onder de NOW. De regeling is onder de naam NOW 2.0 verlengd tot eind augustus.
Tijdelijke Overbruggingsregeling voor Flexibele Arbeidskrachten (TOFA) – UWV	Flexwerkers	Maandag 22 juni t/m zondag 12 juli 2020	Eenmalige bijdrage € 1.650 bruto	Tegemoetkoming voor flexwerkers voor periode maart, april en mei 2020. Bekijk website van UWV voor alle voorwaarden.
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) – uitvoering door gemeenten	Zelfstandigen incl. zzp'ers	Doorlopend tot eind september 2020	Max. € 1.500 netto per maand	Tijdelijke regeling om zelfstandigen (inclusief zzp'ers) inkomensondersteuning te bieden om te zorgen dat ze in hun levensonderhoud kunnen voorzien.
TOGS – RVO	MKB-bedrijven	26 juni 2020	Max. € 4.000	De tegemoetkoming is bedoeld voor mkb-bedrijven, (met en zonder personeel), die schade lijden door noodgedwongen sluiting, de inperking van bijeenkomsten en/of het negatieve reisadvies.
TVL (opvolger TOGS) – RVO	MKB-bedrijven	Vanaf half juni	Afhankelijk van omzetverlies	De TVL helpt mkb-bedrijven bij het betalen van een deel van hun vaste lasten, exclusief loonkosten. Onder meer huur, abonnementen, verzekeringen, worden met de TVL deels gedekt. Geldt vanaf 1 juni 2020 en is opvolger van TOGS.

Regeling	Doelgroep	Deadline	Max. bijdrage	Toelichting
				Naast dit maandelijks bedrag om niet, kan er een lening voor bedrijfskapitaal tot maximaal € 10.157,- worden aangevraagd bij de gemeente.

Financierings- en/of kredietregelingen

Regeling	Doelgroep	Deadline	Max. bijdrage / financiering	Toelichting
KKC-regeling: Klein Krediet Corona	Kleine bedrijven	Doorlopend	Maximaal € 50.000 lening	Binnen de KKC-regeling staat de overheid voor 95% garant voor leningen van 10.000 tot 50.000 euro, de rest van het risico ligt bij de financiers. Ondernemers betalen 2% vergoedingspremie aan de staat. De nieuwe regeling is nog niet open.
BMKB-C regeling	Bedrijven met max. 250 FTE met jaaromzet tot € 50 miljoen of balans-totaal tot € 43 miljoen	Doorlopend	Aanvraag verloopt via een financier (bank)	Met de BMKB-C regeling kunnen ondernemers sneller en gemakkelijker meer geld lenen. Dat kan uitbreiding van bestaande financiering zijn of een nieuw krediet. Je kunt daarbij denken aan een nieuw overbruggingskrediet of een rekening-courant krediet.
GO-C: coronaregeling staatsgarantie op (middel)grote leningen - RVO	MKB en grote bedrijven	15 december 2020	Aanvraag verloopt via een financier (bank)	Regeling biedt bankleningen en -garanties voor MKB'ers en grote bedrijven die in de kern gezond zijn en moeite hebben om dit te verkrijgen.
Corona-Overbruggingslening (COL) – Regionale Ontwikkelings Maatschappijen	Startups, scale-ups en innovatieve mkb'ers	Totdat plafond is bereikt	Lening varieert tussen € 50.000 en € 2 miljoen	Startups, scale-ups en innovatieve mkb'ers - zonder kredietrelatie bij een bank - kunnen een aanvraag indienen voor een overbruggingslening bij de Regionale Ontwikkelings Maatschappijen (ROM's).
Tijdelijke Overbruggingskrediet Programma innovatieve Start- en Scale-ups (TOPSS) – Invest-NL	Start- en scale-ups	Totdat plafond is bereikt	Lening van max. 50% van de financiering	TOPSS biedt financiering vanaf 2 miljoen euro met co-financiering van professionele investeerders. Invest-NL financiert (in beginsel) maximaal 50% van de financieringsronde. Financiering wordt verstrekt in de vorm van een converteerbare lening.
Belastingdienst – uitstel van betalingen	Bedrijven	-	Uitstel en versoepeling	Tijdelijke maatregelen zijn gericht op: <ul style="list-style-type: none"> • Uitstel van belastingaangifte. • Vermindering van administratieve lasten

Sector- en branche specifieke regelingen

Land- en tuinbouw

Regeling	Doelgroep	Deadline	Max. bijdrage	Toelichting
Borgstelling voor een overbruggingskrediet (BL-C) - RVO	Land-, tuinbouw-, visserij- en aquacultuur-bedrijven	31 maart 2021	Verloopt via een financier (bank)	Door de uitbraak van het coronavirus kunnen landbouw-, tuinbouw-, visserij- en aquacultuurbedrijven in liquiditeitsproblemen komen. Ze kunnen een beroep doen op de borgstelling regeling.
Tegemoetkoming sierteelt en onderdelen voedingstuinbouw – RVO	Sierteelt en voedingstuinbouw	4 juni 2020	Afhankelijk van omzetverlies	Tegemoetkoming voor omzetverlies.

Zorg

Regeling	Doelgroep	Deadline	Max. bijdrage	Toelichting
Continuïteitsbijdrage Zorgaanbieders – ZVN	Zorgaanbieders	Vanaf 15 mei	Percentage verschil per sector	Tandartsen, fysiotherapeuten en andere zorgaanbieders die niet direct betrokken zijn bij de zorg aan coronapatiënten kunnen van zorgverzekeraars een maandelijkse continuïteitsbijdrage krijgen. De regeling is voor zorgaanbieders met een jaarlijkse omzet lager dan 10 miljoen euro. De financiële steun is bedoeld als compensatie voor omzetverlies tijdens de coronacrisis. Voor zorgaanbieders met een omzet hoger dan 10 miljoen euro volgt een aparte regeling. Deze is op 1 juli gereed en gaat met terugwerkende kracht in op 1 maart 2020.
SET COVID-19 – RVO	Zorgaanbieders	Gesloten	Budget is overschreden.	De regeling was bedoeld voor aanbieders van zorg of ondersteuning rond de coronacrisis met extra inzet op digitale zorg op afstand voor mensen thuis.

Media en cultuur

Regeling	Doelgroep	Deadline	Max. bijdrage	Toelichting
Tijdelijk Steunfonds – Stimuleringsfonds voor de journalistiek	Lokale en regionale journalistiek	Open van 22 juni t/m 5 juli 2020	Bijdrage afhankelijk van bereik en oplage	Tijdelijk steunfonds voor lokale en regionale media, vanwege verlies aan reclame-inkomsten. Kabinet heeft € 24 miljoen aanvullend budget beschikbaar gesteld. Dit budget wordt in twee rondes verdeeld: <ul style="list-style-type: none"> • 1^e ronde: 22 juni t/m 5 juli 2020 • 2^e ronde: september tot december (<i>verwacht</i>)
Staatssteun cultuursector				
<i>Cultuursector ontvangt € 300 miljoen extra steun, bovenop generieke kabinetsmaatregelen (NOW, TOGS en TOZO). Het pakket bestaat uit 5 onderdelen:</i>				
1. Aanvullende subsidie meerjarig gesubsidieerde producerende instellingen	BIS instellingen Instellingen en festivals Filmproducenten	Nog niet open, wordt nader uitgewerkt	Totaal € 153 miljoen budget, waarvan: € 113 miljoen via OCW € 40 miljoen via Rijkscultuurfondsen	Doel: continuïteit waarborgen, investeren in nieuw seizoen en stimuleren werkgelegenheid. Voor wie: <ul style="list-style-type: none"> • € 113 miljoen OCW voor instellingen basisinfrastructuur 2017-2020 • € 40 miljoen via Rijkscultuurfondsen voor instellingen en festivals die meerjarige subsidie ontvangen: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Fonds Podiumkunsten ◦ Mondriaan Fonds ◦ Nederlands Letterenfonds ◦ Filmfonds ◦ Stimuleringsfonds Creatieve Industrie ◦ Fonds voor Cultuurparticipatie • Van € 40 miljoen is € 5 miljoen bestemd voor filmproducten via het Filmfonds.
2. Opengestelde Monumentenlening – Nationaal Restauratiefonds	Eigenaren van publieks-toegankelijke rijksmonumenten	Nog niet open, wordt nader uitgewerkt	Totaal € 50 miljoen budget	Het betreft krediet voor eigenaren van rijksmonumenten zoals kerken, kastelen en buitenplaatsen, industrieel erfgoed, molens, stadsherstelorganisaties en museale monumenten die inkomsten mislopen vanwege de coronacrisis.
3. Medefinancieren in de vitale regionale infrastructuur	Regionale musea, (pop) podia en filmtheaters	Nog niet open, wordt nader uitgewerkt	Totaal € 48,5 miljoen budget, waarvan: € 16 miljoen via Mondriaan Fonds € 29 miljoen via Fonds Podiumkunsten	Geld wordt beschikbaar gesteld om gemeenten en provincies te ondersteunen die regionale musea, (pop)podia en filmtheaters extra ondersteunen. Hierbij gaat het om instellingen met regionale functie en landelijk belang. <ul style="list-style-type: none"> • Subsidie voor musea: Mondriaan Fonds € 16 miljoen • Subsidie voor (pop)podia: Fonds Podiumkunsten € 29 miljoen • Subsidie voor filmtheaters: Filmfonds € 3,5 miljoen

Regeling	Doelgroep	Deadline	Max. bijdrage	Toelichting
			€ 3,5 miljoen via Filmfonds	
4. Cultuur Opstart Lening – Cultuur+Ondernemen	Privaat gefinancierde ondernemingen die onvoldoende gebruik kunnen maken van de overige ondersteuningsmiddelen	Nog niet open, wordt nader uitgewerkt	Totaal € 30 miljoen budget	Deze leenfaciliteit is voor organisaties in de culturele en creatieve sector waarvan het verdienmodel vooral is gericht op eigen inkomsten en die geen gebruik kunnen maken van de andere maatregelen uit dit pakket. De lening is bedoeld voor het ontwikkelen van publieksgerichte producties, programma's, tentoonstellingen of projecten.
5. Inzet voor makers	Makers in alle sectoren	Nog niet open, wordt nader uitgewerkt	Totaal € 16,8 miljoen budget, waarvan: € 11,8 miljoen makers € 5 miljoen steunfonds rechtensector	Het geld is bedoeld voor het ondersteunen van projecten, werk en opdrachten van makers in alle sectoren. Het geld wordt verdeeld via de zes Rijkscultuurfondsen en via het Steunfonds Rechtensector .
6. Regionale infrastructuur: grotere podia en maatwerk				De regeling is bedoeld voor Gelderse theaters met een zaal van 250 zitplaatsen of meer. De regeling gaat naar verwachting in september 2020 open.
7. Monumenten en regionale musea met een publieksfunctie https://www.gelderland.nl/Subsidies/COVID-19-Tijdelijke-maatregelen-monumenten-publieksfunctie-en-regionale-musea				De regeling is bedoeld voor monumenten met een publieksfunctie en regionale musea met minimaal 8.000 betalende bezoekers. Vanaf 4 augustus geopend.
8. Ondersteuningsmaatregelen voor ondernemers en organisaties				De regeling is bedoeld voor ondernemers en organisaties op het gebied van cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme, zoals musea, festivals, (kleine) theaters, hotels, restauraties, evenementenorganisaties, dag attracties, campings en kermissen. Vanaf 4 augustus geopend.

Sport

Regeling	Doelgroep	Deadline	Max. bijdrage	Toelichting
Ondersteuning sportverenigingen – VNG en VWS Verschillende regelingen worden uitgewerkt door VSG, NOC*NSF en VWS. Betreft € 110 miljoen extra geld.				
1. Kwijtschelding huur aan gemeenten	Sportverenigingen (en indirect gemeenten)	Naar verwachting 15 juli bekend	Totaal € 90 miljoen budget	Betreft het kwijtschelden van huur over de periode 1 maart tot 1 juni 2020. Met deze maatregel worden ruim 11.000 sportverenigingen ondersteund. Dit bedrag wordt aan gemeenten uitgekeerd in loop van 2020, waarschijnlijk verloopt dit via de SPUK regeling.
2. Regeling amateursportverenigingen met eigen accommodatie	Sportverenigingen	Naar verwachting 15 juli bekend	Totaal € 20 miljoen budget Bijdrage max. € 2.500 per vereniging	Bijdrage voor sportverenigingen met een eigen accommodatie. Betreft een eenmalige tegemoetkoming van max. € 2.500 per vereniging als zij omzetverlies van min. 20% leiden.
3. Kortlopend krediet – Stichting Waarborgfonds Sport (SWS)	Sportverenigingen	Doorlopend	Betreft krediet	Kortlopend krediet voor amateursportverenigingen: een overbruggingsfinanciering.

Onderwijs

Regeling	Doelgroep	Deadline	Max. bijdrage	Toelichting
COVID-19 (Smart), Onderwijs & Arbeidsmarkt – Provincie Gelderland	MKB bedrijven en scholen	Plafond bereikt (gesloten)	€ 24.999	Subsidie voor het uitvoeren van een SMART-aanvalsplan gericht op het investeren in medewerkers en aanpassingen in de organisatie: <ul style="list-style-type: none"> • Sociale innovatie • Medewerkersgerichte opleidingen, • Anders en slimmer (digitaal) werken en leren • Revitalisering van de vraag naar producten of diensten • Tegengaan van de negatieve impact van de crisis op medewerkers Plafond bereikt door alle aanvragen die in behandeling zijn.
Extra geld onderwijs door coronacrisis Bijna € 500 miljoen extra voor onderwijs:				
Extra geld voor studenten (mbo en hoger onderwijs)	Studenten	-	Totaal budget € 200 miljoen	

Regeling	Doelgroep	Deadline	Max. bijdrage	Toelichting
Subsidieregeling inhaal- en ondersteuningsprogramma's onderwijs 2020-2021 – DUS-I	BO, SO, SPO, VO, GSO, MBO en volwassen-educatie	1 ^e tijdvak: 2 juni tot 21 juni 2020 2 ^e tijdvak: 18 aug 2020 tot 15 sept 2020	Max. € 900 per leerling Totaal budget € 244 miljoen	Subsidie voor extra maatwerk ondersteuning aan leerlingen en studenten vanwege leer- en ontwikkelachterstanden of studievertraging veroorzaakt door de coronacrisis. Wie? Scholen en instellingen uit basisonderwijs, speciaal onderwijs, speciaal basisonderwijs, voortgezet onderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, mbo en volwasseneneducatie. Programma's moeten worden georganiseerd in zomervakantie 2020 tot aan zomervakantie 2021 en zijn niet verplicht.
Subsidieregeling inhaal- en ondersteuningsprogramma's 2020 – 2021: voorschoolse educatie	Voorschoolse educatie	28 juni 2020	Totaal budget € 7 miljoen	Subsidie voor kindcentra die een inhaal- en ondersteuningsprogramma willen organiseren als aanvulling op de voorschoolse educatie.
Extra geld voor behoud stages en leerwerkbanen	Praktijkonderwijs, vso, vmbo, mbo	Onbekend	Totaal budget € 40 miljoen	Extra geld voor het behoud van stages in het praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, vmbo-leerwerktraject en mbo.
Extra geld voor nieuwkomersleerlingen	Basis- en voortgezet onderwijs	Onbekend	Totaal budget € 21 miljoen	Extra geld voor onderwijs voor nieuwkomersleerlingen in basis- en voortgezet onderwijs.

Sociaal domein

Regeling	Doelgroep	Deadline	Max. bijdrage	Toelichting
COVID-19 sociale initiatieven	Stichtingen en verenigingen	Plafond bereikt Oproep gesloten	€ 10.000	Subsidie kan worden aangevraagd voor projecten die zorgen voor sociale verbinding in de periode dat COVID-19 maatregelen van kracht zijn. Plafond bereikt door alle aanvragen die in behandeling zijn.

Gemeenten (diverse thema's)

Regeling	Doelgroep	Deadline	Max. bijdrage	Toelichting
COVID-19 steun gemeenten	Gemeenten in Gelderland	Doorlopend	Bijdrage afhankelijk van inwoneraantal	Betreft een lumpsumregeling, waarbij gemeenten zelf (binnen kaders) kunnen bepalen waar de subsidie aan wordt besteed.
A&O Fonds snelle subsidie vanwege corona	Gemeenten	Doorlopend	Max. € 5.000	Subsidie voor HR-vraagstukken die vanwege de corona-crisis nú om een oplossing vraagt. Maximaal 2 aanvragen per

Regeling	Doelgroep	Deadline	Max. bijdrage	Toelichting
				gemeente. Neem bij behoefte aan een derde project of een grotere bijdrage contact op met het A&O Fonds.
Kwijtschelding huur sportverenigingen – VNG en VWS	Sportverenigingen (en indirect gemeenten)	Naar verwachting 15 juli bekend	Onbekend	Kwijtschelding huur aan gemeenten. Dit bedrag wordt aan gemeenten uitgekeerd in loop van 2020, waarschijnlijk verloopt dit via de SPUK regeling. Regeling wordt verder uitgewerkt.
Steunpakket gemeenten, provincies en waterschappen – Rijk				
Betreft tegemoetkoming, compensatie of voorschot (geen subsidieregeling), vanwege de financiële gevolgen van de coronacrisis: Op hoofdlijnen zijn de gemeente hierover geïnformeerd door het Kabinet (zie aanvullende brief gemeentefonds juni).				
Mislopen toeristen- en parkeerbelasting	Gemeenten	Uitkering via gemeentefonds	Totaal budget € 225 miljoen	Compensatie wordt uitgekeerd via gemeentefonds in juni (zie aanvullende brief gemeentefonds juni).
Tegemoetkoming niet innen abonnementstarief WMO	Gemeenten	Uitkering via gemeentefonds	Totaal budget € 18 miljoen	Compensatie wordt uitgekeerd via gemeentefonds in juni (zie aanvullende brief gemeentefonds juni).
Compensatie kosten GGD	Gemeenten	Eind juni meer bekend	Eind juni meer bekend	Betreft compensatie van kosten van GGD, specifiek: <ol style="list-style-type: none"> 1. Intensivering van reguliere GGD-taken, zoals bron- en contact onderzoeken 2. Opdrachten op basis van artikel 7 Wpg. Het gaat hier om kosten die volgen uitaanwijzingen en noodverordeningen 3. Vervangingskosten voor taken die niet uitgevoerd konden worden, zoals personeel dat niet ingezet kon worden 4. Nieuwe taken op basis van de nieuwe tijdelijke spoedwet. Momenteel wordt inventarisatie van kosten bij GGD-en uitgevoerd. Gesprekken worden momenteel gevoerd.
Vergoeding van meerkosten WMO en Jeugd	Gemeenten	Uitkering via gemeentefonds	Totaal budget jeugdzorg en WMO: € 144 miljoen	Compensatie wordt uitgekeerd via gemeentefonds in juni (zie aanvullende brief gemeentefonds juni). Betreft vergoeding voor de meerkosten om aan de richtlijnen van het RIVM te voldoen (varieert van beschermingsmiddelen tot extra inhuur locaties). Voorwaarden meerkosten: <ul style="list-style-type: none"> • Aantoonbaar • Proportioneel (strikt noodzakelijk)

Regeling	Doelgroep	Deadline	Max. bijdrage	Toelichting
				<ul style="list-style-type: none"> Doelmatig aangewend (eerst inzet eigen personeel alvorens extern inhuren) Er is geen uitputtende lijst voorhanden (klik hier voor uitwerking afspraken). Vergoeding in eerste instantie via Gemeentefonds. Momenteel wordt onderzocht of dit juiste methode is voor definitieve compensatie (ivm verdeelsleutel).
Compensatie voor extra kosten voor noodopvang van kinderen met cruciaal beroep	Gemeenten	Uitkering via gemeentefonds	Totaal budget € 23 miljoen	Compensatie wordt uitgekeerd via gemeentefonds in juni (zie aanvullende brief gemeentefonds juni).
Rijksbijdrage Wet sociale werkvoorziening voor sociale bedrijven	Gemeenten	Uitkering via gemeentefonds	Verhoging van rijksbijdrage met € 90 miljoen	Compensatie wordt uitgekeerd via gemeentefonds in juni (zie aanvullende brief gemeentefonds juni).
Compensatie voor in stand houden openbare bibliotheken, muziekscholen, musea, filmhuizen en lokale informatievoorziening	Gemeenten	Onbekend	Totaal budget € 84 miljoen	Gesprekken worden momenteel gevoerd.

Administreren lasten/baten Corona door Gemeenten:

Later dit jaar wordt door het ministerie van BZK samen met VNG en CBS een uitvraag worden gedaan naar kostenontwikkelingen die het gevolg zijn van corona. Advies is om een projectadministratie aan te leggen of binnen reguliere administratie aanpassingen te doen om zo de coronakosten inzichtelijk te maken. De bedoeling is dat extra COVID19 gerelateerde lasten en baten worden verantwoord op de taakvelden waarop ze het meest betrekking hebben.

Het ministerie van BZK zal samen met VNG en CBS, gelijktijdig met de reguliere IV3-rapportage, een aanvullende IV-3 corona-uitvraag doen. Aanvullend komt er medio juni nog een overzicht beschikbaar van corona gerelateerde kosten/dossiers met bijhorende taakvelden. Het overzicht zal daarna nog regelmatig worden uitgebreid op basis van vragen die binnenkomen.

Vrijtijdseconomie

Aanvullende steunmaatregelen vanuit de provincie voor de overbruggingsfase van de Covid-19 crisis

Uitvoeringsagenda toerisme en recreatie 2020-2021 (Provincie Gelderland)

Deze uitvoeringsagenda beschrijft onze bijdrage aan een bloeiend en verantwoord toerisme in Gelderland. We hebben veel organisaties naar hun ideeën gevraagd. Ook spelen we in op nationale en internationale trends. Zo helpen we de toeristische sector richting een duurzame toekomst. De eerste versie van de uitvoeringsagenda is ontwikkeld in een tijd waarin geen rekening is gehouden met COVID-19. Echter, vanwege de grote impact van de COVID-19-maatregelen op de toeristische sector, hebben we een extra aanvulling op onze agenda gemaakt.

Ondersteuningsregelingen ondernemers

Door de crisis kunnen veel ondernemers hun normale werkzaamheden niet meer uitvoeren. Grote voorbeelden hiervan zijn ondernemers in de evenementensector en in uitgaansgelegenheden. Desalniettemin zien we in Gelderland veel creatieve ideeën ontstaan. Om deze ideeën een stimulans naar uitvoer te geven, komen er vouchers beschikbaar voor het uitvoeren van vernieuwende bedrijfsideeën, passend bij de huidige regelgeving. Daarbij is het ook mogelijk deze middelen te gebruiken bij het professioneel doorvoeren van de noodzakelijke aanpassingen naar de 1,5 meter maatregelen. Bij programma Cultuur en Erfgoed is eenzelfde regeling in voorbereiding. Er wordt onderzocht in hoeverre hierin samengewerkt kan worden.

Provincie Gelderland wil toeristische en recreatieve ondernemers steunen bij de hulpvragen die ze hebben als gevolg van de Covid-19 crisis. Ook hiervoor stelt de provincie een voucherregeling in, waardoor het voor een ondernemer mogelijk wordt om advies in te kopen bij bijvoorbeeld accountants, bankiers, vastgoedadviseurs of specialisten in de mentale ondersteuning.

Op dit moment komen er vrijwel geen aanvragen meer binnen voor deze vouchers vanwege financiële problemen. Om ondernemers tegemoet te komen, wordt het cofinancieringspercentage aangepast van 50% naar 20%. Bovendien wordt de voucherregeling zodanig toegepast dat het uitwerken van een strategie voor de heropbouw van een onderneming ook onder deze regeling valt. Dit kan via het huidige budget voor deze regeling. Mocht blijken dat dit budget onvoldoende is, dan kan dit budget worden verhoogd.

Ondersteunen van bestemmingsontwikkeling bij vrijetijdsagenda's van regio's

Zoals benoemd bij actiepoint 2.2.2 in de uitvoeringsagenda is samen optrekken met de regio's een belangrijk actiepoint. Deze regio's hebben, in de vorm van samenwerkende gemeenten, vrijetijdsagenda's opgesteld. Ondanks dat de agenda's van elkaar verschillen, hebben de agenda's gemeen dat het gezamenlijk uitdragen van het karakter van de streek één van de belangrijkste doelstellingen is. Door de Covid-19 crisis kunnen beoogde doelstellingen van deze agenda's vertraging oplopen. Er wordt ondersteund aan de regio's voor het continueren van ingezet beleid.

Ondersteunen van RBT's en daarmee deels ontlasten van bedrijven

De vier regionale bureaus voor toerisme zijn verantwoordelijk voor stimulering en ontwikkeling van de vrijetijdseconomie van hun eigen regio in Gelderland. Door te werken aan marketing, route infrastructuur, gastheerschap, informatievoorziening en kennisoverdracht geven de RBT's hier invulling aan. Naast overheidsbijdragen voor de verschillende taken van deze bureaus, komt ook een deel van de financiering van deelnemende Gelderse bedrijven. Doordat de financiële mogelijkheden van bedrijven momenteel wegvallen wordt ter compensatie een bijdrage aan de RBT's gedaan, zodat de RBT's nog steeds hun taken uit kunnen voeren.

Duurzaamheidsmaatregelen

In de huidige uitvoeringsagenda 2020-2021 is het stimuleren van verduurzaming van de toeristische en recreatieve sector een belangrijk uitgangspunt. Een uitgangspunt dat voortvloeit uit de koersnotitie 'Beleef het in Gelderland' en wordt onderstreept in het coalitieakkoord 2019-2023 'Samen voor Gelderland'. Verduurzaming van de toeristische sector is juist nu van cruciaal belang voor de concurrentiepositie, maar investeringen zijn veelal stopgezet om financiële redenen. Daarom is het van belang dat de provincie een extra impuls geeft, bijvoorbeeld via Green Key. Het huidige project op de Veluwe wordt verbreed naar de andere streken van Gelderland. Verder worden de deelnamekosten voor bedrijven om het Green Key-certificaat te halen gereduceerd en ontvangen de bedrijven een substantiële bijdrage voor investeringen die nodig zijn voor het behalen van het Green Key-certificaat. Voor de herstelfase worden nog andere instrumenten voorbereid.

Pilot in kaart brengen bezoekersstromen

Het spreiden van bezoekers in tijd en ruimte is onderdeel van bestaand beleid. Als gevolg van Covid-19 zullen inwoners van Nederland naar verwachting vakantie in eigen land doorbrengen. Daarnaast zijn er aan het toeristisch recreatief bedrijfsleven voor komende zomer nog beperkingen opgelegd. Middels een pilot voor heel Gelderland wordt tot 15 september 2020 drie maal per dag gemeten hoe druk het op bepaalde plekken is. Dit resulteert in een actuele, overzichtelijke druktemeter, die ondersteunend kan zijn in de regulering van bezoekersstromen.